የተሻሻለዉ የቤኒሻንጉል - ጉሙዝ

ክልል ህገ መንግሥት

ህዳር 1995
አሶሳ

የተሻሻለው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ህገ መንግሥት

በክልሉ ነዋሪ ህዝብ በሰፊውና በዝርዝር ተመክሮበት እስከ አሁን በሥራ ላይ የቆየውን ህገ መንግሥት አሁን በተጨባጭ እየታየ ባለው አጠቃላይ ሁኔታ የክልሉ መንግሥት አካላትን የሥልጣን ክፍፍልና ተጠያቂነት በግልፅ በሚያሳይ መልኩ ማሻሻሉ ተገቢ ሆኖ በመገኘቱ በሥራ ላይ ባለው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ህገ መንግሥት አንቀጽ 99 መሠረት ይህ የተሻሻለው የ1995 ዓ.ም የክልሉ ህገ መንግሥት ማፅደቂያ አዋጅ ታውጇል።

1. <u>አጭር ርዕስ</u>

ይህ አዋጅ "የተሻሻለው የ1995 ዓ.ም የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ህገ መንግሥት ማፅደቂያ አዋጅ ቁጥር________ 1995 ዓ.ም" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. <u>የተሻሻለው የ1995 ዓ.ም ህገ መንግሥት ስለመፅደቁ</u>

በአዋጅ ቁጥር 2/1988 የፀደቀው የክልሉ ህገ መንግሥት ድንጋጌዎች ይዘትና አቀማመጥ በስፋት ከታየ በኋላ በ1995 ዓ.ም ተሻሽሎ የወጣው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ህገ መንግሥት በዚህ አዋጅ ፀድቋል።

3. <u>ስለተሻሩ ህጎች ተፈፃሚነት</u>

በሥራ ላይ ያለ ማንኛውም ነባር ህግ ከተሻሻለው ህገ መንግሥት ጋር እስካልተቃረነ ድረስ ተፈፃሚነት ይኖረዋል።

4. <u>አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ</u>

ይህ የተሻሻለው ሕገ መንግሥት ከዛሬ ________ ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አሶሳ

________ቀን 1995 ዓ.ም

ያረጋል አይሸሹም

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት

ፕሬዚዳንት

የተሻሻለው የ1995 ዓ.ም የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት
ህገ- መንግሥት

መግቢያ

እኛ የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ብሔረሰቦችና ሕዝቦች በጋራ በመፈቃቀድና በእኩልነት ላይ ተመስርተን በአቋቋምነው ክልላችን የሕግ የበላይነት እንዲሰፍን፣ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ እድገታችን እንዲፋጠን የራሳችንን ዕድል በራሳችን የመወሰን መብታችንን ተጠቅመን፣ቋንቋችንን፣ባህላችንና እድገታችንን ይበልጥ ለማበልጸግ፣ማንነታችን ተከብሮ በትግላችንና በከፈልነው መስዋዕትነት የተገኘውን ዲሞክራሲና ሠላም በዘላቂነት ለማረጋገጥ፣

እኛ የክልሉ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች የየራሳችን መልክዓ ምድራዊ አሰፋፈር ያለን፣ለረጅም ዘመን በተለያዩ መልኮችና ደረጃዎች ተሳስረን የቆየን በመሆናችን በጋራ ያፈራናቸው እሴቶች ላይ በመመስረትና በማጎልበት ወደ ተሻለ የእድገት ጎዳና እንድናመራ ፅኑ እምነት ያለን በመሆኑ፣

በሥራ ላይ የነበረው ሕገ መንግሥታችን ግልፅ አሠራርና የሥልጣን ክፍፍልን የማያሳይ፣ለመረጠው ሕዝብ ተጠያቂ የሆነ ብቃት ያለው የመንግሥት አካላት አደረጃጀት የማያመለክት፣የሚፈለገውን ፈጣን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ እድገት ማምጣት የማያስችል ስለሆነ እንደገና ተሻሽሎ መውጣት የሚገባው መሆኑን በመገንዘብ፣

እኛ የበርታ፣ የጉሙዝ፣ የሺናሻ፣ የማኦና የኮሞ ብሔረሰቦች እና ሌሎች በክልሉ የሚኖሩ ሕዝቦች ለተፋጠነ ኢኮኖሚያዊ እድገት፣ለዘላቂ ሠላምና ዲሞክራሲ የምንሰራው የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክን ሕገ መንግሥት መሠረት ያደረገና የክልላችንን ተጨባጭ ሁኔታዎች ያገናዘበ ሕገ መንግሥት ሊኖረን መሆኑን በውል በመረዳት ፣

እስከ አሁን በሥራ ላይ የነበረው የ1987 ዓ.ም ህገ መንግሥታችንን አሁን በተጨባጭ እየታየ ባለው ሀገራዊ እና ክልላዊ ሁኔታ ባገናዘበ መልኩ ግልፅ አሠራርን የሚከተል፣ ለመረጠው ህዝብ ተጠያቂ የሆነ ብቃት ያለው መንግሥታዊ አደረጃጀትን በሚያመለክት መልኩ አግባብ ያለው ማሻሻያ ተደርጎበት ተሻሽሎ መውጣት ያለበት መሆኑን በማመን፣

እነሆ ዛሬ ህዳር 23 ቀን 1995 ዓ.ም በአሶሳ ከተማ ባካሄደው የክልሉ ምክር ቤት 1ኛ አስቸኳይ ጉባኤ የቀረበውን የተሻሻለ የክልሉ ህገ መንግሥት መክረንና በዝርዝር ተወያይተን አፅድቀነዋል።

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 1
የክልሉ መንግሥት ስያሜ

ይህ ህገ መንግሥት የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ዲሞክራሲያዊ አወቃቀርን ይደነግጋል። በዚህም መሠረት የሚቋቋመው መንግሥት "የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት" በሚል ስም ይጠራል።

አንቀጽ 2

የክልሉ ባለቤት ብሄረሰቦች

በክልሉ ውስጥ የሚኖሩ ሌሎች ሕዝቦች የሚታወቁ ቢሆንም የክልሉ ባለቤት ብሄር ብሄረሰቦች በርታ፣ ጉሙዝ፣ ሽናሻ፣ ማኦና ኮሞ ናቸው።

አንቀጽ 3

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ክልል ወሰን

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት በሰሜንና በሰሜን ምሥራቅ ከአማራ ክልል፣ በምሥራቅ ከኦሮሚያ ክልል፣ በደቡብ ከጋምቤላ ሕዝቦች ክልል እና በምዕራብ ከሱዳን ጋር ይዋሰናል።

አንቀጽ 4
ሰንደቅ አላማና አርማ

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል የራሱ ሰንደቅ ዓላማና አርማ ይኖረዋል።

1. ሰንደቅ ዓላማው ቀይ፣ጥቁር፣ቢጫ፣አረንጓዴ እና በመሃሉ ነጭ ፍሬም ያለው ይሆናል።
2. የክልሉ ዓርማ በመሃሉ በቀርከሃ የተከበበ ሆኖ በመሀሉ ወርቅ የያዘ ገበታ እና የማዕድን ጥርስ ያለው ይሆናል።
   ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል ።

አንቀጽ 5
የክልሉ ህዝብ መዝሙር

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል የራሱ የሆነ ብሔራዊ መዝሙር ይኖረዋል። የክልሉ መዝሙር የሕገ መንግሥቱን ዓላማዎችና የክልሉን ህዝቦች በዲሞክራሲያዊ ሥርዓት፣ሕብረ ለመኖር ያላቸውን እምነት እንዲሁም የወደፊት የጋራ እድላቸውን የሚያንፀባርቅ ሆኖ በህግ ይወሰናል።

አንቀጽ 6
ቋንቋ

1. የክልሉ የሥራ ቋንቋ አማርኛ ነው።
2. የክልሉ ቋንቋዎች ሁሉ በዚህ ህገ መንግሥት እኩል እውቅና ይኖራቸዋል።
3. በክልሉ የሚገኙ ብሄር ብሄረሰቦች በራሳቸውና በፈለጉት ቋንቋ የመማር መብት አላቸው።

አንቀጽ 7

ርዕሰ ከተማ

የክልሉ ርዕሰ ከተማ አሶሳ ነው።

አንቀጽ 8

<u>የፆታ አገላለፅ</u>

በዚህ ህገ መንግሥት ውስጥ በወንድ ፆታ የተደነገገው የሴቷንም ፆታ ያካትታል።

ምዕራፍ ሁለት

<u>የሕገ መንግሥቱ መሠረታዊ መርሆዎች</u>

አንቀጽ 9

<u>የህዝብ ሉዓላዊነት</u>

1. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ህዝብ የክልሉ መንግሥት የበላይ ሥልጣን ባለቤት ነው።
2. የህዝቡ የበላይነት የሚገለፀው በሚመርጣቸው ተወካዮቹና ራሱ በቀጥታ በሚያደርገው ዲሞክራሲያዊ ተሳትፎ ነው።

አንቀጽ 10

<u>የህገ መንግሥቱ የበላይነት</u>

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት የበላይነት እንደተጠበቀ ሆኖ፤

1. ይህ ህገ መንግሥት የክልሉ የበላይ ህግ ነው። ማንኛውም ህግ፣ ልማዳዊ አሠራር፣ እንዲሁም የማንኛውም የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን ውሳኔ ከዚህ ህገ መንግሥት ጋር የሚቃረን ከሆነ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

2. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ፣ የመንግሥት አካላት፣ የፖለቲካ ድርጅትና ሌሎች ማህበራት እንዲሁም ባለሥልጣኖቻቸው ህገ መንግሥቱን የማስከበርና ለህገ መንግሥቱ ተገዢ የመሆን ኃላፊነት አለባቸው።

3. በዚህ ህገ መንግሥት ከተደነገገው ውጭ በማናቸውም አኳኋን የመንግሥት ሥልጣን መያዝ የተከለከለ ነው።

አንቀጽ 11
ሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች

1. ሰብአዊ መብቶችና ነፃነቶች ከሰው ልጅ ተፈጥሮ የሚመነጩ፣ የማይጣሱና የማይገፈፉ ናቸው።
2. የማሕበራዊና የፖለቲካ ሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች የተከበሩ ናቸው።

አንቀጽ 12
የመንግሥትና የሃይማኖት መለያየት

1. መንግሥትና ሃይማኖት የተለያዩ ናቸው።
2. መንግሥታዊ ሃይማኖት አይኖርም።
3. መንግሥት በሃይማኖት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም፤ ሃይማኖትም በመንግሥት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም።

አንቀጽ 13
የመንግሥት አሰራርና ተጠያቂነት

1. የክልሉ መንግሥት አሰራር ለህዝብ ግልጽ በሆነ መንገድ መከናወን አለበት።
2. ህዝቡ በመረጠው ተወካዩ ላይ እምነት ባጣ ጊዜ ከቦታው ሊያነሳው ይችላል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።
3. ማንኛውም ኃላፊና የህዝብ ተመራጭ ኃላፊነቱን ሲያጓድል በሕግ ተጠያቂ ይሆናል።

ምዕራፍ ሶስት
መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች

አንቀጽ 14
ተፈፃሚነትና አተረጓጎም

1. በማንኛውም ደረጃ የሚገኙ የክልሉ መንግሥት የሕግ አውጪ፣ ሕግ አስፈፃሚና የዳኝነት አካላት በዚህ ምዕራፍ የተካተቱትን ድንጋጌዎች የማክበርና የማስከበር ኃላፊነትና ግዴታ አለባቸው።

2. በዚህ ምዕራፍ የተዘረዘሩት መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች ድንጋጌዎች ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ሁለንተናዊ መግለጫ ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ስምምነቶችና መርሆዎች ጋር በተጣጣመ መንገድ ይተረጎማሉ።

ክፍል አንድ
ሰብአዊ መብቶች

አንቀጽ 15
የህይወት፣ የአካል ደህንነትና የነፃነት መብት

ማንኛውም ሰው ሰብአዊ በመሆኑ የማይደፈርና የማይገሰስ በሕይወት የመኖር፣ የአካል ደህንነትና የነፃነት መብት አለው።

አንቀጽ 16
በሕይወት የመኖር መብት

ማንኛውም ሰው በሕይወት የመኖር መብት አለው። ማንኛውም ሰው በሕግ በተደነገገ ከባድ የወንጀል ቅጣት ካልሆነ በስተቀር ሕይወቱን አያጣም።

አንቀጽ 17
የአካል ደህንነት መብት

ማንኛውም ሰው የአካሉ ጉዳት እንዳይደርስበት የመጠበቅ መብት አለው።

አንቀጽ 18
የነፃነት መብት

1. [illegible]
2. ማንኛውም ሰው በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ሊያዝ፣ ክስ ሳይቀርብበት ወይም ሳይፈረድበት ሊታሰር አይችልም።

አንቀጽ 19
ኢሰብአዊ አያያዝ የመከልከል መብት

1. ማንኛውም ሰው ጭካኔ ከተሞላበት፣ ኢሰብአዊ ወይም ክብሩን ከሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት የመጠበቅ መብት አለው።

2. ማንኛውም ሰው በባርነት ወይም በግዴታ አገልጋይነት ሊያዝ አይችልም። ለማንኛውም ዓላማ በሰው የመነገድ ተግባር የተከለከለ ነው።

3. ማንኛውም ሰው በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት ማንኛውንም ሥራ እንዲሠራ ማድረግ የተከለከለ ነው።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 "በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት የሚሠራ ሥራ" የሚለው ሐረግ የሚከተሉትን ሁኔታዎች አያካትትም፤

ሀ/ [illegible] በተለቀቀበት ጊዜ የሚሠራውን ማንኛውንም ሥራ፣

ለ/ ማንኛውም ወታደራዊ አገልግሎት ለመስጠት ፈቃደኛ ያልሆነ ሰው በምትኩ የሚሰጠው አገልግሎት፣

ለ/ የማስረጃውን አይነት ወይም ደህንነት የሚያበላሽ የሚያስፈራ ጊዜ ሁኔታ ወይም አደጋ በሚያጋጥምበት
www.chilot.me
ጊዜ የሚሰጥ ማንኛውም አገልግሎት፣

መ/ በሚመለከተው አካል ፈቃድ በአዋጁ የሚፈቀደውን ማንኛውንም የኢንተርሚና ማስረጃ የሚያካትት ያሉ፣

አንቀጽ 20
የተያዘ ሰው መብት

1. ወንጀል ፈጽሟል በመባል የተያዘ ሰው የተከሰሰበት ክስና ምክንያቱ በዝርዝርና ወዲያውኑ በሚገባው ቋንቋ እንዲያውቀው መብት አለው።

2. የተያዘ ሰው ላለመናገር መብት አለው። የሚሰጠው ማንኛውም ቃል ፍርድ ቤት በማስረጃነት ሊቀርብበት እንደሚችል መረዳት በሚችለው ቋንቋ እንዲነገረው ወዲያውኑ ማስገንዘቢያ እንዲሰጠው መብት አለው።

3. የተያዘ ሰው በአርባ ስምንት ሰዓት ውስጥ ፍርድ ቤት የመቅረብ መብት አለው። ሆኖም ይህ ጊዜ ከተያዘበት ቦታ ወደ አቅራቢያው ፍርድ ቤት ለማምጣት አግባብ ባለው ሁኔታ የሚወስደውን ጊዜ አይጨምርም። ወዲያውኑ ፍርድ ቤት እንደቀረበም በተጠረጠረበት ወንጀል ለመታሰሩ የሚያበቃ ምክንያት ያለ መሆኑ ተገልጾ እንዲነገረው መብት አለው።

4. የተያዘው አካል /ሀቤስ ኮርፐስ/ ወይም የህግ አስከባሪ በሆኑ ጊዜ መጠየቅ ፍርድ ቤት በማቅረብ ማስረጃ የተገኘበትን ምክንያት ካላቀረበ ፍርድ ቤቱ የአካል ነፃነቱን እንዲያስከብርለት የመጠየቅ ሊሻር የማይችል መብት አለው። ሆኖም ፍትህ እንዲጠበቅ ሁኔታው የሚጠይቅ ከሆነ ፍርድ ቤቱ የተያዘው ሰው በማናቸውም ጊዜ እንዲቀርብ ለማዘዝ ወይም ምርመራ ለማካሄድ ተጨማሪ ጊዜ ሊጠይቅ አይፈቅድ በሆነ መጠን በቂ ሊፈቅድ ይችላል። ፍርድ ቤቱ የሚያስፈልገውን ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ሲወስን ኃላፊ የሆኑት የህግ አስከባሪ አካላትን ምርመራውን አጣርተው የተያዘው ሰው በተቻለ ፍጥነት ፍርድ ቤት እንዲቀርብ ያለውን መብት የሚያስከብር መሆን አለበት።

5. የተያዘ ሰው በራሱ ላይ በማስረጃነት ሊቀርብ የሚችል የእምነት ቃል እንዲሰጥ ወይም ማናቸውም ማስረጃ እንዲያቀርብ አይገደድም። በማስገደድ የተገኘ ማስረጃ ተቀባይነት አይኖረውም።

6. የተያዘ ሰው በዋስ የመለቀቅ መብት አለው። ሆኖም በህግ በተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች ፍርድ ቤቱ ዋስ ሳይቀበል ወይም በገደብ መፍታትን ጨምሮ በቂ የሆነ የዋስትና ማረጋገጫ እንዲያቀርብ በማዘዝ ይፈቅዳል።

አንቀጽ 24
በሕገ ወጥ ወንጀል ... [illegible]

ማንኛውም ሰው በወንጀል ህግና ሥነ ሥርዓት መሠረት ብቻ ... [illegible] ... እንደገና አይከሰስም ወይም አይቀጣም።

አንቀጽ 25
የአመለካከትና የመሰብሰብ ነፃነት መብት

1. ማንኛውም ሰው የማንኛውም ሃይማኖት ... [illegible] ... መብት አለው።
2. ማንኛውም ሰው ... [illegible] ... መብት አለው።
3. ማንኛውም ሰው ... [illegible] ... የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 26
የአቤቱታ መብት

ሁሉም ሰዎች በሕግ ፊት እኩል ናቸው። ... [illegible] ... ማንኛውም ... [illegible] ... የማግኘት መብት አላቸው።

አንቀጽ 27
የግል ሕይወት የመከበርና የመጠበቅ መብት

1. ማንኛውም ሰው የግል ሕይወቱና ግላዊነቱ የመከበር መብት አለው። ይህ መብት ... [illegible] ...
2. ማንኛውም ሰው ... [illegible] ... አይደፈሩም።
3. የመንግሥት ... [illegible] ... ሊጠበቁ አይገባቸውም።

አንቀጽ 28
[illegible]

ማንኛውም ሰው ... [illegible] ... መብት አለው። ይህ መብት ማንኛውም ሰው ... [illegible] ... መብትን ያካትታል።

2. በዚህ ህገ መንግሥት አንቀጽ 112 ንዑስ አንቀጽ 2 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ የሃይማኖት ተከታዮች ሃይማኖታቸውን ለማስፋፋትና ለማደራጀት የሚያስፈልጋቸውን የሃይማኖት ትምህርትና የአስተዳደር ተቋማትን ለማቋቋም ይችላሉ።

3. ማንኛውም ሰው የሚፈልገውን እምነት ለመያዝ ያለውን ነፃነት በኃይል ወይም በሌላ ሁኔታ በማስገደድ መገደብ ወይም መከልከል አይቻልም።

4. ወላጆችና ህጋዊ ሞግዚቶች በእምነታቸው መሠረት የሃይማኖታቸውንና የመልካም ሥነ ምግባር ትምህርት በመስጠት ልጆቻቸውን የማሳደግ መብት አላቸው።

5. ሃይማኖትንና እምነትን የመግለፅ መብት ሊገደብ የሚችለው የህዝብን ደህንነት፣ ሰላምን፣ ጤናን፣ ትምህርትን፣ የሞራል ሁኔታን፣ የሌሎች ዜጎችን መሠረታዊ መብቶች ፣ ነፃነቶችና መንግሥት ከሃይማኖት ነፃ መሆኑን ለማረጋገጥ በሚወጡ ህጎች ይሆናል።

አንቀጽ 29

በሰብዓዊነት ላይ ስለሚፈፀሙ ወንጀሎች

ኢትዮጵያ ባጸደቀቻቸው አለም አቀፍ ስምምነቶች እና በሌሎች የኢትዮጵያ ህጎች በሰው ልጆች ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች" ተብለው የተወሰኑትን ወንጀሎች፣ የሰው ዘር የማጥፋት፣ ያለፍርድ የሞት ቅጣት እርምጃ የመውሰድ፣ በአስገዳጅ ሰውን የመሰወር ወይም ኢሰብዓዊ የድብደባ ድርጊቶችን በፈፀሙ ሰዎች ላይ ክስ ማቅረብ በይርጋ አይታገድም። በህግ አውጭው ክፍልም ሆነ በማንኛውም የመንግሥት አካል ውሳኔዎች በምህረት ወይም በይቅርታ አይታለፉም።

ክፍል ሁለት

ዲሞክራሲያዊ መብቶች

አንቀጽ 30

የአመለካከት ፣ ሀሳብን በነፃ የመያዝና የመግለፅ መብት

1. ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት የመሰለውን አመለካከት መያዝ ይችላል።

2. ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት ሀሳቡን የመግለፅ ነፃነት አለው። ይህ ነፃነት በሀገር ውስጥም ሆነ ከሀገር ውጭ ወሰን ሳይደረግበት በቃልም ሆነ በጽሁፍ ወይም በኅትመት፣ በሥነ ጥበብ መልክ ወይም በመረጠው በማንኛውም የማሰራጫ ዘዴ፣ ማንኛውንም ዓይነት መረጃና ሀሳብ የመሰብሰብ፣ የመቀበልና የማሰራጨት ነፃነቶችን ያካትታል።

3. የፕሬስና የሌሎች መገናኛ ብዙሃን እንዲሁም የሥነ ጥበብ ፈጠራ ነፃነት ተረጋግጧል። የፕሬስ ነፃነት በተለይ የሚከተሉትን መብቶች ያጠቃልላል፣

   ሀ/ የቅድሚያ ምርመራ በማንኛውም መልኩ የተከለከለ መሆኑን፣

   ለ/ የህዝብን ጥቅም የሚመለከት መረጃ የማግኘት እድልን፣

4. ለዲሞክራሲያዊ ምርጫ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎች፣ሀሳቦችና አመለካከቶች በነፃ መንሸራሸራቸውን ለማረጋገጥ ሚዲያዎች በተቋምነት የአሰራር ነፃነትና የተለያዩ አስተያየቶች የማስተናገድ ችሎታ እንዲኖረው የህግ ጥበቃ ይደረግለታል።

5. በሕዝብ መገናኛ ተቋሞች የሚካሄድ ወይም በመገናኛ ብዙሃን ቁጥጥር ሥር ያለ መገናኛ ብዙሃን የተለያዩ አስተያየቶችን ለማስተናገድ በሚያስችለው ሁኔታ እንዲመራ ይደረጋል።

6. እነዚህ መብቶች ገደብ ሊጣልባቸው የሚችለው የሀሳብና መረጃ የማግኘት ነፃነት በአስተሳሰብ ይዘትና ሊያስከትል በሚችለው አስተሳሰባዊ ውጤት ሊነካ አይገባውም በሚል መርህ ላይ ተመሥርተው በሚወጡ ህጎች ብቻ ይሆናል። የወጣቶችን ደህንነት፣የሰውን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ ሲባል ህጋዊ ገደቦች በእነዚህ መብቶች ላይ ሊደነገጉ ይችላሉ። የጦርነት ቅስቀሳዎች እንዲሁም ሰብአዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎች በህግ የሚከለከሉ ይሆናሉ።

7. ማንኛውም ሰው ከላይ በተጠቀሱት መብቶች አጠቃቀም ረገድ የሚጣሉ ህጋዊ ገደቦችን ጥሶ ከተገኘ በህግ [illegible]

አንቀጽ 31

<u>የመሰብሰብ፣ሰላማዊ ሰልፍ የማድረግ ነፃነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት</u>

1. ማንኛውም ሰው ከሌሎች ጋር በመሆን መሣሪያ ሳይዝ በሰላም የመሰብሰብ፣ሰላማዊ ሰልፍ የማድረግ ነፃነትና አቤቱታ የማቅረብ [illegible] ሰልፍ ሆኖም፤ ዲሞክራሲያዊ መብቶችንና የህዝብን የሞራል ሁኔታ እንዲያከብሩ ለማስጠበቅ አግባብነት ያላቸው ደንቦች ሊደነገጉ ይችላሉ።

2. ይህ መብት የወጣቶችን ደህንነት፣ የሰውን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ፣ የጦርነት ቅስቀሳዎች እንዲሁም ሰብአዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎችን ለመከላከል ሲባል በሚወጡ ሕጎች መሠረት ተጠያቂ ከመሆን አያድንም።

አንቀጽ 32

[illegible]

ማንኛውም ሰው ለማንኛውም ዓላማ በማህበር የመደራጀት መብት አለው። ሆኖም አግባብ ያለውን ሕግ በመጣስ ወይም ሕገ መንግሥታዊ ሥርዓቱን በሕገ ወጥ መንገድ ለማፍረስ የተመሠረቱ ወይም የተጠቀሱትን ተግባራት የሚያራምዱ ድርጅቶች የተከለከሉ ይሆናሉ።

አንቀጽ 33

የመዘዋወር ነፃነትና የመኖሪያ ቦታ የመምረጥ መብት

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት አንቀጽ [illegible] የመዘዋወርና የመኖሪያ ቦታ የመመሥረት፣ ወደ የትኛውም [illegible] የመሄድ እንዲሁም በፈለገ ጊዜ ከሀገር የመውጣት መብት አለው።

አንቀጽ 34
በሕዝባዊና መንግሥታዊ ሥራዎች የመሥራት መብት

1. የክልሉን የሥራ ቋንቋ የሚያውቁ የሌሎች ክልሎች ተወላጆች የሆኑ ኢትዮጵያውያን በዚህ ክልል ውስጥ እንደማንኛውም የዚህ ክልል ተወላጅ የመኖር፣ በማንኛውም የክልሉ ሕዝባዊና መንግሥታዊ ሥራ ውስጥ ተቀጥረው ወይም ተመድበው የመሥራት መብት አላቸው።

2. ማንኛውም ሰው በክልሉ የመኖር፣ከሥፍራ ሥፍራ በነፃ የመንቀሳቀስ፣ሀብትና ንብረት የማፍራትና የመሥራት መብት አለው።

አንቀጽ 35
የጋብቻ የግልና የቤተሰብ መብቶች

1. በሕግ በተወሰነው የጋብቻ ዕድሜ የደረሱ ወንዶችና ሴቶች በዘር፣ በብሔር፣ ብሔረሰብ፣ በሃይማኖት ወይም በሌሎች ምክንያቶች ልዩነት ሳይደረግባቸው የማግባትና ቤተሰብ የመመሥረት መብት አላቸው። በጋብቻ አፈጻጸም፣ በጋብቻ ዘመንና በፍቺ ጊዜ እኩል መብት አላቸው። በፍቺ ጊዜ የልጆች መብትና ጥቅም እንዲከበር የሚያደርጉ የሕግ ድንጋጌዎች ይወጣሉ።

2. ጋብቻ በተጋቢዎቹ ነፃና ሙሉ ፈቃደኝነት ላይ ብቻ ይመሠረታል፤

3. ቤተሰብ የሕብረተሰብ የተፈጥሮ መሠረታዊ መነሻ ነው። ስለሆነም ከሕብረተሰቡና ከመንግሥት ጥበቃ የማግኘት መብት አለው።

4. በሕግ በተለይ በሚደነገገው መሠረት በሃይማኖት፣ በባሕልና በልማድ ሕጎች ላይ ተመሥርተው ለሚፈጸሙ ጋብቻዎች እውቅና የሚሰጥ ሕግ ሊወጣ ይችላል።

5. ይህ ሕገ መንግሥት የግልና የቤተሰብ ሕግን በተመለከተ በተከራካሪዎች ፈቃድ በሃይማኖት ወይም በባሕሎች ሕጎች መሠረት መዳኘትን አይከለክልም። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 36
የሴቶች መብት

1. ሴቶች ይህ ሕገ መንግሥት በአረጋገጣቸው መብቶችና ጥበቃዎች በመጠቀም ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው።

2. ሴቶች በዚህ ሕገ መንግሥት በተደነገገው መሠረት በጋብቻ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው።

3. ሴቶች በእኩልነትና በልዩነት ሲታዩ በመቆየታቸው ምክንያት የደረሰባቸውን የታሪክ ጠባሳ ከግምት ውስጥ በማስገባት ይህንን የታሪክ ጠባሳ እንዲታረምላቸው በተጨማሪ የድጋፍ እርምጃዎች ተጠቃሚ የመሆን መብት አላቸው። በዚህ ረገድ የሚወሰዱት እርምጃዎች አላማ በፖለቲካዊ፣ በማሕበራዊና በኢኮኖሚያዊ ሕይወታቸውና በመንግሥትና በግል ተቋሞች ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር በእኩልነት ተወዳድረው ተሳታፊ እንዲሆኑ ለማድረግ እንዲቻል ልዩ ትኩረት ለመስጠት ነው።

4. ሴቶች ከጎጂ ልማድ ተጽዕኖ ለመላቀቅ ያላቸውን መብት መንግሥት ማስፈጸም አለበት። ሴቶችን የሚጨቁኑና [redacted]ይም በአእምሮአቸው ላይ ጉዳት የሚያስከትሉ ሕጎች፣ ወጎችና ልማዶች የተከለከሉ ናቸው።

5. ሴቶች የቅጥር፣ የሥራ ዕድገት፣ የእኩል ክፍያ እና በጡረታ የማስተላለፍ እኩል መብት አላቸው።

6. በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ወይም በግል ድርጅቶች ተቀጥረው የሚሠሩ ሴቶች፤

ሀ/ የወሊድ ፈቃድ ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የማግኘት መብት አላቸው፤ የወሊድ ፈቃድ ርዝመት ሴቷ የምትሠራውን ሥራ ሁኔታና የሴቷን ጤንነት፣ የሕፃኑንና የቤተሰቡን ደህንነት ከግምት ውስጥ በማስገባት በሕግ ይወሰናል።

ለ/ የወሊድ ፈቃድ በሕግ በሚወሰነው መሠረት ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የሚሰጥ የእርግዝና ፈቃድን ሊጨምር ይችላል።

7. ሴቶች በእርግዝናና በወሊድ ምክንያት የሚደርስባቸውን ጉዳት ለመከላከልና ጤንነታቸውን ለማስጠበቅ የሚያስችል የቤተሰብ ምጣኔ ትምህርት፣ መረጃና አቅም የማግኘት መብት አላቸው።

8. ሴቶች ንብረት የማፍራት፣ የማስተዳደር፣ የመቆጣጠር፣ የመጠቀምና የማስተላለፍ መብት አላቸው። በተለይም መሬትን በመጠቀም፣ በማስተላለፍ፣ በማስተዳደርና በመቆጣጠር ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው። እንዲሁም ውርስን በሚመለከት በእኩልነት የመታየት መብት አላቸው።

9. ሴቶች በብሔራዊ የልማት ፖሊሲዎች፣ዕቅዶችና ፕሮጀክቶች ዝግጅትና አፈጻጸም በተለይም የሴቶችን ጥቅም በሚነኩ ፕሮጀክቶች ላይ ሀሳባቸውን በተሟላ ሁኔታ እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።

አንቀጽ 37
የሕፃናት መብት

1. ማንኛውም ሕፃን የሚከተሉት መብቶች አሉት፤

ሀ/ በሕይወት የመኖር፣

ለ/ ስምና ዜግነት የማግኘት፣

ሐ/ ወላጆቹን ወይም በሕግ የማሳደግ መብት ያላቸውን ሰዎች የማወቅና የእነሱንም እንክብካቤ የማግኘት፣

መ/ ጉልበቱን ከሚበዘብዙ ልማዶች የመጠበቅ፣ በትምህርቱ፣ በጤናውና በደህንነቱ ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ሥራዎችን እንዲሠራ ያለመገደድ ወይም ከመሥራት የመጠበቅ፣

ሠ/ በትምህርት ቤቶች ወይም በሕፃናት ማሳደጊያ ተቋሞች ውስጥ በአካሉ ላይ ከሚፈጸም ወይም ከጭካኔና ኢሰብአዊ ከሆነ ቅጣት ነፃ የመሆን፣

2. ሕፃናትን የሚመለከቱ እርምጃዎች በሚወሰዱበት ጊዜ በመንግሥታዊ ወይም በግል የበጎ አድራጎት ተቋሞች፣ በፍርድ ቤቶች፣ በአስተዳደር ባለሥልጣኖች ወይም በሕግ አውጭ አካላት የሕፃናት ደህንነት በቀዳሚነት መታሰብ አለበት።

3. ወጣት አጥፊዎች፣ በማረሚያ ወይም በማቋቋሚያ ተቋሞች የሚገኙና በመንግሥት አደራ የሚያድጉ ወጣቶች በመንግሥት ወይም በግል እጓለማውታን ተቋሞች የሚገኙ ወጣቶች ከአዋቂዎች ተለይተው መያዝ አለባቸው።

4. ከጋብቻ ውጭ የተወለዱ ልጆች በጋብቻ ከተወለዱ ልጆች ጋር እኩል መብት አላቸው።

5. መንግሥት ለአሳዳጊዎቻቸውን ልዩ ጥበቃ ያደርግላቸዋል። በጉዲፈቻ የሚያድጉበትን ሥርዓት የሚያመቻቹና የሚያስፋፉ እንዲሁም ደህንነታቸውንና ትምህርታቸውን የሚያራምዱ ተቋሞች እንዲመሠረቱ ያበረታታል።

አንቀጽ 38
ፍትህ የማግኘት መብት

1. ማንኛውም ሰው በፍርድ ሊወሰን የሚገባውን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ በህግ የዳኝነት ሥልጣን ለተሰጠው አካል የማቅረብና ውሳኔ ወይም ፍርድ የማግኘት መብት አለው።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው ውሳኔ ወይም ፍርድ ፣
   ሀ/ ማንኛውም ማህበር የአባላቱን የጋራ ወይም የግል ጥቅም በመወከል፣
   ለ/ ማንኛውም ቡድን ወይም ተመሳሳይ ጥቅም ያላቸውን ሰዎች የሚወክል ማህበር ወይም የቡድን አባል የመጠየቅና የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 39

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ባለቤት ብሔር ብሔረሰቦች መብቶች

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ብሔር ብሔረሰቦች በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት የራስን እድል በራስ የመወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ያለው መብት በማናቸውም መልኩ ያልተገደበ የተከበረ ነው። በዚህም መሠረት የክልሉ ብሔር ብሔረሰቦች ፣

1. የራሳቸውን ብሔራዊ ማንነት የመጠበቅና የማክበር፣ ቅርስንና ታሪኩን የመንከባከብና የማበልፀግ እንዲሁም እያንዳንዱ ብሔረሰብ በቋንቋው የመጠቀም፣ ቋንቋውን የማሳደግ፣ ባሕሉን የመግለፅ የማዳበርና የማስፋፋት መብት አለው።

2. በራሳቸው መልክዓ ምድራዊ ክልል ውስጥ የራሳቸውን ጉዳይ በራሳቸው የመወሰን፣ራስን በራስ የማስተዳደር እንዲሁም በፌዴራሉ መንግሥት ውስጥ በሕዝብ ብዛታቸው በሊዝብ ቁጥርና ፍትሃዊ በሆነ የውክልና አግባብ ውክልናቸው ተጠብቆ የማረጋገጥ መብት አላቸው።

3. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ብሔር ብሔረሰቦች ራስን በራስ የማስተዳደር መብት አላቸው፤ በሰፈረበት መልክዓ ምድር ራሱን የሚያስተዳድርበት መንግሥታዊ ተቋማት የማቋቋምና በፌዴራሉ መንግሥት አስተዳደሮች ውስጥ ሚዛናዊ ውክልና የማግኘት መብት አለው።

4. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ 1 እስከ 3 የተጠቀሱት መብቶች ታግዶ ተረግጦ ወይም ተሸራርፎ ብሎ ባመነበትና እንዲሁም በአንድነት ሆኖ ሊያስቀጥለው ባልቻለበት ጊዜ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 39 በተደነገገው መሠረት የራሱን እድል በራሱ የመወሰን መብት እስከ መገንጠል ድረስ ተግባራዊ ያደርጋል።

5. የራስን እድል በራስ የመወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ያለው መብት በሥራ ላይ የሚውለው፣

ሀ/ የመገንጠል ጥያቄ በብሔር ፣ብሔረሰቡ ወይም በሕዝቡ የሕግ አውጪ ምክር ቤት በሁለት ሶስተኛ የድምፅ ድጋፍ ተቀባይነት ማግኘቱ ሲረጋገጥ ፣

ለ/ የፌዴራሉ መንግሥት የብሔር ፣የብሔረሰቡ ወይንም የሕዝቡ ምክር ቤት ውሳኔ በደረሰው በሦስት ዓመት ጊዜ ውስጥ ለጠየቀው ብሔር ፣ብሔረሰብ ወይም ሕዝብ ሕዝበ ውሳኔ ሲያደራጅ፣

ሐ/ የመገንጠሉ ጥያቄ በሕዝበ ውሳኔው በአብላጫ ድምፅ ሲደገፍ ፣

መ/ የፌዴራሉ መንግሥት መገንጠሉን ለመረጠው ብሔር ፣ብሔረሰብ ወይም ሕዝብ ምክር ቤት ሥልጣኑን ሲያስረክብ ፣

ሠ/ በሕግ በሚወሰነው መሠረት የንብረት ክፍፍል ሲደረግ ነው።

6. የክልሉ ብሔር ፣ ብሔረሰቦች በማንኛውም ጊዜ የራሳቸውን ክልል የማቋቋም መብት አላቸው ፣ አፈፃፀሙ በፌዴራል ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ 3 ሀ- ሠ ይሆናል።

7. በዚህ ሕገ መንግሥት ውስጥ « ብሔር፣ ብሔረሰብ ፣ ሕዝብ » ማለት ቀጥሎ የተገለፁትን ባሕሪያት የሚያሳይ ማሕበረሰብ ነው። ሰፋ ያለ የጋራ ጠባይ የሚያንፀባርቅ ባህል ወይም ተመሳሳይ ልምዶች ያላቸው ፣ ሊግባቡበት የሚችሉበት የጋራ ቋንቋ ያላቸው የጋራ ወይም የተዛመደ ሕልውና አለን ብለው የሚያምኑና የሥነ ልቦና አንድነት ያላቸውና በአብዛኛው በተያያዘ መልክዓ ምድር የሚኖሩ ናቸው።

አንቀጽ 40
የንብረት መብት

1. በክልሉ ውስጥና ውጭ የሚኖር ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የግል ንብረት ባለቤት መሆኑ ይከበርለታል። ይህ መብት የሕዝብን ጥቅም ለመጠበቅ በሌላ ሁኔታ በሕግ እስካልተወሰነ ድረስ ንብረት የመያዝና በንብረቱ የመጠቀም ወይም የሌሎች ዜጎችን መብቶች እስካልተቃረነ ድረስ ንብረቱን የመሸጥ፣ የማውረስ ወይም በሌላ መንገድ የማስተላለፍ መብቶችን ያካትታል።

2. ለዚህ አንቀጽ አላማ « የግል ንብረት » ማለት በክልሉ ውስጥና ከክልሉ ውጭ የሚኖር ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ወይም ህጋዊ ሰውነት በሕግ የተሰጣቸው አገር አቀፍ ወይም ክልላዊ ማሕበራት ወይም አግባብ ባላቸው ሁኔታዎች በሕግ በተለይ በጋራ የንብረት ባለቤትነት እንዲሆኑ የተፈቀደላቸው ማህበረሰቦች፣ በጉልበታቸው፣ በፈጠራ ችሎታቸው ወይም በካፒታላቸው ያፈሩት ተጨባጭ የሆነና የተጨባጭነት ባህርይ ሳይኖረው ዋጋ ያለው ውጤት ነው።

3. የገጠርም ሆነ የከተማ መሬትና የተፈጥሮ ሀብት ባለቤትነት መብት የመንግሥትና የሕዝብ ብቻ ነው። መሬት የማይሸጥ የማይለወጥ የክልሉ ሕዝብ የጋራ ንብረት ነው።

4. የክልሉ አርሶ አደሮች መሬት በነፃ የማግኘትና ከመሬታቸው ያለመፈናቀል መብታቸው የተከበረ ነው። አፈፃፀሙ በሕግ ይወሰናል።

5. በክልሉ የሚገኙ አርሶ አደሮችና ከፊል አርሶ አደሮች ለግጦሽም ሆነ ለእርሻ የሚጠቀሙበት መሬት በነፃ የማግኘት፣ የመጠቀምና ከመሬታቸው ያለመፈናቀል መብት አላቸው። አፈፃፀሙ በሕግ ይወሰናል።

6. የመሬት ባለቤትነት የሕዝብ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መንግሥት ለግል ባለሀብቶች በሕግ በሚወሰን ክፍያ በመሬት የመጠቀም መብታቸውን ያስከብርላቸዋል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

7. በክልሉ ውስጥና ከክልሉ ውጭ የሚኖር ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በጉልበቱ ወይም በገንዘቡ በመሬት ላይ ለሚገነባው ቋሚ ንብረት ወይም ለሚያደርገው ቋሚ መሻሻል ሙሉ መብት አለው። ይህም መብት የመሸጥ ፣ የመለወጥ፣ የማውረስ፣ የመሬት ተጠቃሚነቱ ሲቋረጥ ደግሞ ንብረቱን የማንሳት፣ ባለቤትነቱን የማዛወር ወይም የካሣ ክፍያ የመጠየቅ መብቶችን ያካትታል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

8. የግል ንብረት ባለቤትነት መብት እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መንግሥት ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ተመጣጣኝ ካሣ በቅድሚያ በመክፈል የግል ንብረትን ለመውሰድ ይችላል።

አንቀጽ 41

የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊና የባህል መብቶች

1. የክልሉ ነዋሪ የሆነ ወይም በክልሉ ውስጥ ለመኖር የሚፈልግ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በክልሉ ውስጥ በማንኛውም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ የመሰማራትና ለመተዳደሪያው የመረጠውን ሥራ የመሥራት መብት አለው።

2. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ መተዳደሪያውን ሥራውንና ሙያውን የመምረጥ መብት አለው።

3. የክልሉ ነዋሪዎች ሁሉ በመንግሥት ገንዘብ በሚካሄዱ ማኅበራዊ አገልግሎቶች በእኩልነት የመጠቀም መብት አላቸው።

4. የክልሉ መንግሥት የጤና፣ የትምህርትና ሌሎች ማኅበራዊ አገልግሎቶችን ለሕዝብ ለማቅረብ በተቻለው አቅም እየጨመረ የሚሄድ ሀብት ይመድባል።

5. የክልሉ መንግሥት የአካልና የአዕምሮ ጉዳተኞችን፣ አረጋውያንንና ያለወላጅ ወይም ያለአሳዳጊ የቀሩ ሕፃናትን ለማቋቋምና ለመርዳት የክልሉ ኢኮኖሚ አቅም በፈቀደው ሁሉ እንክብካቤ ያደርጋል።

6. የክልሉ መንግሥት ለሥራ አጦችና ለችግረኞች ሥራ ለመፍጠር የሚያስችል ፖሊሲ ይከተላል፣ እንዲሁም በሚያካሂደው የሥራ ዘርፍ ውስጥ የሥራ እድል ለመፍጠር የሥራ ፕሮግራሞችን ያወጣል፣ ፕሮጀክቶችን ያካሂዳል።

7. የክልሉ መንግሥት የክልሉ ነዋሪዎች ጠቃሚ ሥራ የማግኘት ዕድላቸው እየሰፋ እንዲሄድ ለማድረግ አስፈላጊ እርምጃዎችን ይወስዳል።

8. አርሶ አደሮችና ከፊል አርሶ አደሮች በኑሮአቸው እየተሻሻለ የሚሄድ ኑሮ ለመኖር የሚያስችላቸውን ሀብት ካፈሩት የምርት እሴቶቻቸው ጋር ተመጣጣኝ በሆነ ተገቢ ዋጋ ለምርት ውጤቶቻቸው የማግኘት መብት አላቸው። የክልሉ መንግሥት የኢኮኖሚና ማኅበራዊ ልማት ፖሊሲዎችን በሚያወጣበት ጊዜ በዚህ ዓላማ መመራት አለበት።

9. የክልሉ መንግሥት የባህልና የታሪክ ቅርሶችን የመንከባከብና ለሥነ ጥበብና ለስፖርት መስፋፋት አስተዋጽኦ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 42
የሠራተኞች መብት

1. የፋብሪካና የአገልግሎት ሠራተኞች፣ የእርሻ ሠራተኞች፣ ገበሬዎች ሌሎች የገጠር ሠራተኞች ከተወሰነ የኃላፊነት ደረጃ በታች ያሉና የሥራ ጠባያቸው የሚፈቅድላቸው የመንግሥት ሠራተኞች፦

ሀ/ የሥራና የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን ለማሻሻል በማህበር የመደራጀት መብት አላቸው። ይህ መብት የሠራተኛ ማህበራትንና ሌሎች ማህበራትን የማደራጀት ከአሰሪዎችና ጥቅማቸውን ከሚነኩ ሌሎች ድርጅቶች ጋር የመደራደር መብቶችን ያካትታል።

ለ/ ከዚህ በላይ በንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የተመለከቱት የሠራተኛ ክፍሎች ሥራ ማቆምን ጨምሮ ቅሬታ ለማሰማት መብት አላቸው።

ሐ/ ከፍ ብሎ በፊደል ሀ እና ለ መሠረት እውቅና ባገኙት መብቶች ለመጠቀም የሚችሉት የመንግሥት ሠራተኞች በሕግ ይወሰናሉ።

መ/ ሴት ሠራተኞች ለተመሳሳይ ሥራ ተመሳሳይ ክፍያ የማግኘት መብታቸው የተከበረ ነው።

2. ሠራተኞች በሕግ የተወሰነ የሥራ ሰዓትና ዕረፍት፣ የመዝናኛ ጊዜ በየጊዜው ከክፍያ ጋር የሚሰጡ የእረፍት ቀናት፣ ደመወዝ የሚከፈልባቸው የሕዝብ በዓላት እንዲሁም ጤናማና አደጋ የማያደርስ የሥራ አካባቢ የማግኘት መብት አላቸው።

3. እነዚህን መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ የሚወጡ ሕጎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት እውቅና ያገኙትን መብቶች ሳይቀንሱ የተጠቀሱት ዓይነት የሠራተኛ ማኅበራት ስለሚቋቋሙበትና የሥራ ድርድር ስለሚካሄድበት ሥርዓት ይደነግጋሉ።

አንቀጽ 43
የልማት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች የኑሮ ሁኔታዎቻቸውን የማሻሻልና የማያቋርጥ እድገት የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።
2. የክልሉ ነዋሪዎች በብሔራዊ ልማት የመሳተፍ በተለይም አባል የሆኑበትን ማህበረሰብ በሚመለከቱ ፖሊሲዎችንና ፕሮጀክቶች ላይ ሀሳባቸውን እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።
3. የልማት እንቅስቃሴ ዋና ዓላማ የክልሉን ነዋሪዎች እድገትና መሠረታዊ ፍላጎቶች ማሟላት ይሆናል።

አንቀጽ 44
የአካባቢ ደህንነት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች ንፁህና ጤናማ በሆነ አካባቢ የመኖር መብት አላቸው።
2. የክልሉ መንግሥት በሚያካሂዳቸው ፕሮግራሞች ምክንያት የተፈናቀሉ ወይም ኑሮአቸው የተነካባቸው ሰዎች ሁሉ በመንግሥት በቂ እርዳታ ወደ ሌላ አካባቢ መዛወርን ጨምሮ ተመጣጣኝ የሆነ የገንዘብ ወይም ሌላ አማራጭ ማካካሻ የማግኘት መብት አላቸው።

ምዕራፍ አራት
የክልሉ መንግሥት አደረጃጀትና የሥልጣን ክፍፍል

አንቀጽ 45
የክልሉ አስተዳደር እርከኖች

1. ክልሉ በክልል ብሔረሰብ ምክር ቤትና በአስተዳደራዊ እርከኖች የተዋቀረ ነው። ይሁን እንጂ የክልሉ ምክር ቤት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ሌሎች የአስተዳደር እርከኖችን በሕግ ሊያቋቁም፣ ሥልጣንና ተግባራቸውን በሕግ ሊወስን ይችላል።

2. በክልሉ ውስጥ የሚቋቋሙት የመስተዳድር እርከኖች በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች አሰፋፈር፣ ቋንቋ፣ ማንነትና ፈቃድ መሠረት ያደረጉ ናቸው ።
3. በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ሌሎች ህዝቦች ውክልናና በልዩ ሁኔታ የሚታይ ይሆናል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።
4. በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ከተሞች ልማታቸውን የሚያፋጥን የራሳቸው አስተዳደር ይኖራቸዋል ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 46
የክልሉ መንግሥት የሥልጣን አካላት

1. የክልሉ መንግሥት ሕግ አውጪ አካል የክልሉ ምክር ቤት ሲሆን የክልላዊ መንግሥቱ ከፍተኛ የሥልጣን አካል ሆኖ ተጠሪነቱ ለመረጠው ሕዝብ ነው።
2. የክልሉ ከፍተኛ የሕግ አስፈጻሚ አካል የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
3. የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን የክልሉ ፍርድ ቤቶች ብቻ ነው።

አንቀጽ 47

የክልሉ መንግሥት ሥልጣንና ተግባር

1. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ውስጥ በውል ተለይተው ለፌዴራሉ መንግሥት ወይም ለፌዴራሉ መንግሥትና ለክልሉ በጋራ ከተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ውጭ ያሉ ማናቸውም ሥልጣንና ተግባር የክልሉ መንግሥት ሥልጣንና ተግባር ይሆናል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ክልላዊ መንግሥቱ ፦
   - 2.1 የክልሉን የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ፖሊሲ፣ ስትራቴጂና ዕቅድ ያወጣል፣ያስፈጽማል፤
   - 2.2 የክልሉን ሕገ መንግሥትና ሌሎች ሕጎችን ያወጣል ያስፈጽማል፤
   - 2.3 የፌዴራሉ መንግሥት በሚያወጣው ሕግ መሠረት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን ያስተዳድራል፤
   - 2.4 ራሱን በራሱ ማስተዳደርን ዓላማው ያደረገ ክልላዊ መስተዳድር ያቋቁማል፤ የሕግ የበላይነት የሰፈነበት ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ይገነባል፤ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥትንና ይህንን ሕገ መንግሥት ይጠብቃል፤ ያስከብራል፤
   - 2.5 የክልሉን መስተዳድር ሠራተኞች አስተዳደርና የሥራ ሁኔታዎች በተመለከተ ሕግ ያወጣል፣ ያስፈጽማል፤ ይህንኑ በሚያስፈጽምበት ጊዜ የሥራውን የትምህርት፣ የሥልጠናና የልምድ መመዘኛዎች ግምት ውስጥ ማስገባት ይኖርበታል።
   - 2.6 የክልሉን የፖሊስ ኃይል ያደራጃል፣ ይመራል፤ የክልሉን ሰላምና ፀጥታ ይጠብቃል፤
   - 2.7 የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ 1 እና የዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 29 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው በሕግ መሠረት ምህረት ያደርጋል፤
   - 2.8 ለክልሉ በተወሰነው የገቢ ምንጭ ግብርና ሌሎች ታክሶችን ይጥላል፣ ይሰበስባል፤ የክልሉን በጀት ያወጣል፣ ያስፈጽማል፤
   - 2.9 በክልል መስተዳድርና በድርጅት ተቀጣሪዎች ላይ የሥራ ግብር ይጥላል፣ይሰበስባል፤
   - 2.10 የመሬት መጠቀሚያ ክፍያን ይወስናል ፣ ይሰበስባል፤
   - 2.11 የእርሻ ሥራ ገቢ ግብር ይጥላል፣ ይሰበስባል፤
   - 2.12 በክልሉ ውስጥ በግል ባለቤትነት ሥር ከሚገኙ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር ይጥላል፣ ይሰበስባል፤ በክልል መስተዳድሩ ባለቤትነት ሥር ባሉ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች ላይ ኪራይ ያስከፍላል፤
   - 2.13 በክልል መስተዳድሩ ባለቤትነት ሥር ከሚገኙ የልማት ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ፣ የሥራ ግብርና የሽያጭና የኤክሳይዝ ታክሶችን ይጥላል፣ ይሰበስባል፤
   - 2.14 ከፌዴራሉ መንግሥት ጋር፦
     - ሀ/ በጋራ ከሚያቋቁሟቸው የልማት ድርጅቶች የሚገኘውን የንግድ ትርፍ ግብር፣ የሥራ ግብር፣ የሽያጭና የኤክሳይዝ ታክሶችን በሕግ መሠረት ይካፈላል፤

ለ/ ከድርጅቶች የንግድ ትርፍና ከባለአክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ ላይ ግብርና የስታምፕ ታክሶችን በሕግ መሠረት ይከፈላል፡

ሐ/ ከከፍተኛ የማዕድን ሥራዎችና ከማናቸውም የፔትሮሊየምና የጋዝ ሥራዎች የሚገኘውን የገቢ ግብርና የሮያሊቲ ክፍያዎች በሕግ መሠረት ይከፈላል፡

2.15 በክልል መስተዳድሩ አማካኝነት ከሚሰጡ ፈቃዶችና አገልግሎቶች የሚመነጩ ክፍያዎችን ይወስናል ይሰበስባል።

2.16 ከደን የሚገኘውን የሮያሊቲ ክፍያ ይወስናል፣ ይሰበስባል።

2.17 በክልሉ ውስጥ ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲነሳ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ አውጥቶ በሥራ ላይ ያውላል።

ምዕራፍ ስምንት
የክልሉ ምክር ቤት

አንቀጽ 48
የክልሉ ምክር ቤት አባላት

1. የክልሉ ምክር ቤት አባላት ነጻ ፣ ሚስጥራዊ፣ ቀጥተኛና በየአምስት ዓመቱ በሚካሄድ ምርጫ በየአምስት ዓመቱ በሕዝብ ይመረጣሉ።

2. የምክር ቤቱ አባላት በአንድ የምርጫ ክልል ውስጥ ከሌሎች ተወዳዳሪዎች መካከል አብላጫ ድምጽ ያገኘ ተወዳዳሪ አሸናፊ የሚሆንበት የምርጫ ሥርዓት ይመረጣሉ። የምክር ቤቱ አባላት ቁጥር የሕዝብ ብዛትን መሠረት ያደረገ ይሆናል። የሚገባ ግዜ ውክልና በልዩ ሁኔታ ይሰጣል ። በተቀሩ የክልሉ ምክር ቤት አባላት ቁጥር ከ... መብለጥ አይኖርበትም። የተለየ ውክልና እንደሚያስፈልጋቸው የታመነባቸው ሕዝቦች በምርጫ ምክር ቤቱ ውስጥ ይወከላሉ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3. የምክር ቤቱ አባላት የመላው የክልሉ ሕዝብ ተወካዮች ናቸው፤ ተጠሪነታቸውም፦
   ሀ/ ለሕገ መንግሥቱ
   ለ/ለመረጣቸው ሕዝብ
   ሐ/ለሕሊናቸው ብቻ ይሆናል።
4. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል በምክር ቤቱ ውስጥ በሚሰጠው ድምጽ ወይም በሚያደርገው ንግግር ምክንያት አይከሰስም፣አስተዳደራዊ እርምጃም አይወሰድበትም።
5. ማንኛውም የክልሉ ምክር ቤት አባል ከባድ ወንጀል ሲፈጽም እጅ ከፍንጅ ካልተያዘ በስተቀር ያለምክር ቤቱ ፈቃድ አይታሰርም በወንጀልም አይከሰስም።
6. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል የመረጠው ሕዝብ አመኔታ ባጣበት ጊዜ በሕግ መሠረት ከምክር ቤት አባልነት ይወገዳል።
7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 ድንጋጌ አፈጻጸም ዝርዝር በሚወጣ ሕግ ይደነገጋል።

አንቀጽ 49
የክልሉ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የክልሉ ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የክልሉ ከፍተኛ የሥልጣን አካል ነው።
2. የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በክልሉ ሥልጣን ሥር በሚወድቁ ጉዳዮች ላይ የሕግ አውጪነት ሥልጣን ባለቤት ነው።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ድንጋጌዎች ሥር የተሰጠው አጠቃላይ ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በዝርዝር የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡
3.1 በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የፌዴራሉን ሕገ መንግሥትና ሌሎች ሕጎችን የማይቃረኑ ሕጎችን ያወጣል፡

ምዕራፍ ስምንት

የክልሉ ምክር ቤት

አንቀጽ 48

ስለክልሉ ምክር ቤት አባላት

1. የክልሉ ምክር ቤት አባላት ነፃ ፣ ሁሉንም ያሳተፈ ቀጥተኛና በሚስጥር ድምጽ በሚሰጥበት ምርጫ [illegible] ዓመት በሕዝብ ይመረጣሉ።

2. የምክር ቤቱ አባላት በአንድ የምርጫ ክልል ውስጥ ከሌሎች ተወዳዳሪዎች መካከል አብላጫ ድምጽ ያገኘ ተወዳዳሪ አሸናፊ በሚሆንበት የምርጫ ሥርዓት ይመረጣሉ። የምክር ቤቱ አባላት ቁጥር [illegible] መሠረት ያደረገ ይሆናል። [illegible] ውስጥ [illegible] የክልሉ ምክር ቤት አባላት ቁጥር [illegible] በምርጫ ምክር ቤቱ ውስጥ ይወከላሉ፤ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3. የምክር ቤቱ አባላት የመላው የክልሉ ሕዝብ ተወካዮች ናቸው፤ ተገዥነታቸውም፦

   ሀ/ ለሕገ መንግሥቱ

   ለ/ ለመረጣቸው ሕዝብ

   ሐ/ ለሕሊናቸው ብቻ ይሆናል።

4. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል በምክር ቤቱ ውስጥ በሚሰጠው ድምጽ ወይም በሚያደርገው ንግግር ምክንያት አይከሰስም፤ አስተዳደራዊ እርምጃም አይወሰድበትም።
5. ማንኛውም የክልሉ ምክር ቤት አባል ከባድ ወንጀል ሲፈጽም እጅ ከፍንጅ ካልተያዘ በስተቀር ያለምክር ቤቱ ፈቃድ አይያዝም በወንጀልም አይከሰስም።
6. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል የመረጠው ሕዝብ አመኔታ ያጣበት ጊዜ በሕግ መሠረት ከምክር ቤቱ አባልነቱ ይወገዳል።
7. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 6 ድንጋጌ [illegible] በሚገኙ ምክር ቤቶች ተሳትፎ [illegible]።

አንቀጽ 49

የክልሉ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የክልሉ ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የክልሉ ከፍተኛ የሥልጣን አካል ነው።
2. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በክልሉ ሥልጣን ክልል ውስጥ ባሉ ጉዳዮች ላይ የሕግ አውጪ ሥልጣን ባለቤት ነው።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ድንጋጌዎች ሥር የተደነገገው አጠቃላይ ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በዝርዝር የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

3.1 የዚህን ሕገ መንግሥት መሠረት የክልሉን ሕገ መንግሥትና ሌሎች [illegible] ሕጎችን ያወጣል።

3.2 የሕዝቡን ብዛት፣ የክልሉን ስፋትና ማህበረ ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ ግምት ውስጥ በማስገባት በክልሉ ውስጥ ተጨማሪ የአስተዳደር እርከኖችን ወይም የራስ በራስ አስተዳደራዊ አካባቢዎችን በሕግ ያቋቁማል፣

3.3 የፌዴራሉ መንግሥት ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ከአጎራባች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥታት ጋር የሚደረጉ ስምምነቶችን ያጸድቃል፣

3.4 የራሱን አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመርጣል፣ ለምክር ቤቱ ሥራ የሚያስፈልጉትን ቋሚና ጊዜያዊ ኮሚቴዎች ይሰይማል፣

3.5 ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ርዕሰ መስተዳድሩን በምርጫ ይሰይማል፣ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ሹመት ያጸድቃል፣

3.6 በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት የክልሉን ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ምክትል ፕሬዚዳንት፣ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተርን ይሾማል፣

3.7 የክልሉን ጠቅላይ፣ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶችን ያቋቁማል፣ዳኞችን ይሾማል።

3.8 የኦዲትና ሌሎች የቁጥጥር አካላትን ያቋቁማል።

3.9 የክልሉን ሰላምና ፀጥታ ለመጠበቅ የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ያወጣል፣ የፀጥታና የፖሊስ ኃይሉን ያቋቁማል፣

3.10 የክልሉን የማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ፕሮግራሞች ያጸድቃል፣

3.11 የክልሉን የገቢ ምንጮች የሚመለከቱ ሕጎችን ያወጣል፣ የክልሉን በጀት ለብሔረሰብ ምክር ቤቶች ለአስተዳደራዊ እርከኖችና ወረዳዎች በቀመር ይመድባል፣ መርምሮ ያጸድቃል፣

3.12 ለማህበራዊ አገልግሎቶች መስፋፋት፣ ለኢኮኖሚያዊ ልማት መፋጠንና ለዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ማጎልበት አስፈላጊ የሆኑ ተቋማትን ያቋቁማል፣

3.13 ለክልሉ መንግሥት በተከለለው የገቢ ምንጭ በክልሉ ውስጥ ግብርና ታክስ ይጥላል፣

3.14 የክልሉ መስተዳድሩን የሠራተኛ አስተዳደርና የሥራ ሁኔታዎችን በተመለከተ ሕግ ያወጣል፣

3.15 በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ 2 (2.17) ሥር ለክልሉ መንግሥት በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ያወጣል፣

3.16 የፌዴራሉንና የክልሉን ሕገ መንግሥታት አዋጆችና ሌሎች ሕጎችን በክልሉ ውስጥ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ዝርዝር የማስፈፀሚያ ደንቦችን ያወጣል፤

3.17 የክልሉን ርዕሰ መስተዳድርና ሌሎች የክልሉን መንግሥት ባለሥልጣናት ለጥያቄ ይጠራል፤ የአስፈፃሚውን አካል አሠራር ይመረምራል።

አንቀጽ 50
የፖለቲካ ሥልጣን

1. በምክር ቤቱ አብላጫ መቀመጫ ያገኘ የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት ያደራጃል፤ ወይም ያደራጃሉ፣ ይመራል ወይም ይመራሉ፤

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ እንደአግባብነቱ ለብሔረሰብ ምክር ቤት፣ ለወረዳ እና ለቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ 51
ስለክልሉ ምክር ቤት ጽሕፈት ቤት

1. የክልሉ ምክር ቤት የራሱ ጽሕፈት ቤት ይኖረዋል።
2. የጽሕፈት ቤቱ ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 52
ስለምክር ቤት አፈ ጉባኤ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. የክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 3(3.4) መሠረት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ የሚሰየም ሆኖ ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
2. አፈ ጉባኤው የሥራ ዘመን የክልሉ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 53
የአፈ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

የክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. የምክር ቤቱን መደበኛና አስቸኳይ ስብሰባዎች ይጠራል፣ ይመራል፤
2. ምክር ቤቱን በሦስተኛ ወገኖች ዘንድ ይወክላል፤
3. የምክር ቤቱን ጽሕፈት ቤት ያደራጃል፣ በቀጥታ የአስተዳደር ሥራዎችን በበላይነት ይመራል፤
4. ምክር ቤቱ በአባላቱ ላይ እንዲወሰድ የወሰነውን የዲሲፕሊን እርምጃ ያስፈጽማል፤
5. የምክር ቤቱን ቋሚና ጊዜያዊ ኮሚቴዎች ያስተባብራል።

አንቀጽ 54

የምክትል አፈ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

ምክትል አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤውና ለክልሉ ምክር ቤት ሆኖ ፡-

1. በአፈ ጉባኤው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፣
2. አፈ ጉባኤው በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል።

አንቀጽ 55

የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የክልሉ ምክር ቤት ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል።

2. ከምክር ቤቱ አባላት ውስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባው ላይ ከተገኙ የስብሰባው ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል። የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባው ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይተላለፋል።

3. የክልሉ ምክር ቤት አባላት የሚመረጡት ለአምስት ዓመታት ነው። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል።

4. ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከአንድ ሶስተኛ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው የምክር ቤቱን ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

5. የክልሉ ምክር ቤት ስብሰባ በግልጽ ይካሄዳል፤ ሆኖም ስብሰባው በዝግ እንዲካሄድ በምክር ቤቱ አባላት ወይም በክልሉ አስፈጻሚ አካል ከተጠየቀና ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ጥያቄውን ከደገፉት ምክር ቤቱ ዝግ ስብሰባ ሊያደርግ ይችላል።

አንቀጽ 56

የምክር ቤቱ ውሳኔዎችና ውስጣዊ የአሠራር ሥነ ሥርዓቶች

1. በዚህ ሕገ መንግሥት ውስጥ ተገለጸ በተለዩ ካልተደነገገ በስተቀር ማናቸውም ውሳኔዎች የሚተላለፉት በምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይሆናል።

2. ምክር ቤቱ ውስጣዊ አሠራሩንና የሕግ አወጣጡን ሂደት አስመልክቶ ዝርዝር ደንቦችን ሊያወጣና በሥራ ላይ ሊያውል ይችላል።

ምዕራፍ ስድስት

ስለ የሕግ አስፈጻሚ አካል

አንቀጽ 57
የአስፈጻሚነት ሥልጣን

1. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ከፍተኛ የአስፈጻሚነት ሥልጣን የተሰጠው ለርዕሰ መስተዳድሩና ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ነው።
2. ርዕሰ መስተዳድሩና የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነታቸው ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት በመንግሥት ተግባራቸው በጋራ ለሚሰጡት ውሳኔና ለሚፈጽሙት ተግባር በጋራ ኃላፊነት አለባቸው።
4. "መስተዳድር" ማለት የክልሉ መንግሥት የሕግ አስፈጻሚ አካል ነው።

አንቀጽ 58
የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት

1. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ርዕሰ መስተዳድሩ፣ ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ፣ የአስፈጻሚ መስሪያ ቤቶች ኃላፊዎችና በሕግ በሚወሰነው መሠረት ሌሎች አባላት የሚያቅፍ አካል ነው።
2. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሰብሳቢ ርዕሰ መስተዳድሩ ነው።
3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለርዕሰ መስተዳድሩ ነው።
4. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት በሚወስነው ውሳኔ ለክልሉ ምክር ቤት ተጠሪ ይሆናል።

አንቀጽ 59
የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

የፌዴራሉ ሕገ መንግሥት ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡፡

1. በክልሉ ምክር ቤትና በፌዴራሉ መንግሥት የወጡ ሕጎችና የተላለፉ ውሳኔዎች በክልሉ ውስጥ በሥራ መተርጎማቸውን ያረጋግጣል፣ ደንቦችና መመሪያዎችን ያወጣል፣
2. የክልሉ መስተዳድሩን አስፈጻሚ አካላትና የሌሎች ተቋማት አደረጃጀት ይወስናል፣ ሥራቸውን ይቆጣጠራል፣ ይመራል፣
3. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 45 ንዑስ አንቀጽ 1 እና አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 3 (3.2) ድንጋጌዎች መሠረት ለክልሉ ምክር ቤት የተሰጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ ወረዳዎችና ብሔረሰቦች የሚቀርቡ የክልል ጥያቄዎችን አጣርቶ ይወስናል፣
4. የክልሉን ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል፣ ለክልሉ ምክር ቤት ያቀርባል፣ ሲፀድቅም በተግባር ላይ እንዲውል ያደርጋል፣

5. የክልሉን ኢኮኖሚ ሚያደርጉ ማህበራዊ ልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች ይነድፋል፤ የሕግ ረቂቆችን ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስፀድቃል፤ የተወሰኑትንም ያስፈጽማል፤

6. በክልሉ ውስጥ ሕግና ሥርዓት መከበሩን ያረጋግጣል፤ በሕግ መሠረት ይቅርታ ያደርጋል፤

7. የክልሉ ምክር ቤት በሚሰጠው ሥልጣን መሠረት ደንቦችን ያወጣል፤

8. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 61 ንዑስ አንቀጽ 3(ሠ) መሠረት የሚቀርቡለትን ሹመቶች ያጸድቃል ።

9. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 3 (3.15) ሥር ለክልሉ ምክር ቤት አስቀድሞ የተሰጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ የጸጥታ ችግርና ድንገተኛ የተፈጥሮ አደጋ በክልሉ ውስጥ በሚደርስበት ጊዜ የአስቸኳይ ጊዜ ደንብን አውጥቶ በሥራ ላይ ያውላል፤

10. የክልሉ ቅርሳቅርሶና የተፈጥሮ ሀብት አስፈላጊው እንክብካቤና ጥበቃ የተደረገለት መሆኑን ያረጋግጣል።

11. በክልሉ ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 60

የርዕሰ መስተዳድሩ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. ርዕሰ መስተዳድሩ በክልሉ ምክር ቤት ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ካገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል፤

2. በዚህ ሕገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የርዕሰ መስተዳድሩ የሥራ ዘመን የክልሉ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ነው።

አንቀጽ 61

የርዕሰ መስተዳድሩ ሥልጣንና ተግባር

1. ርዕሰ መስተዳድሩ የክልሉ መስተዳድር ሥራ መሪ የመስተዳድር ምክር ቤቱ ሰብሳቢና የክልሉ ፕሬዚዳንት ነው።
2. ርዕሰ መስተዳድሩ ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ርዕሰ መስተዳድሩ፤
   ሀ/ የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት ይመራል፤ ያስተባብራል፤ ይወክላል፤
   ለ/ የክልሉ መንግሥት ሕግ አውጭና ሕግ አስፈፃሚ አካላት በየበኩላቸው መክረው ያጸደቋቸውን አዋጆችና ደንቦች በክልሉ ልዩ ነጋሪት ጋዜጣ ይታወጁ ዘንድ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ፈርሞ ይልካል፤ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ካልፈረመ ሕጉ በሥራ ላይ ይውላል፤
   ሐ/ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ያወጣቸውን ፖሊሲዎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ውሳኔዎች ተፈጻሚነት ይከታተላል፤
   መ/ በሕግ መሠረት ይቅርታ ያደርጋል፤
   ሠ/ የክልሉን ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት፣ ምክትል ፕሬዚዳንት፣ የክልሉን ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር መርጦ ለክልሉ ምክር ቤት በማቅረብ ያሾማል፤

ረ/ ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩን ጨምሮ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት የሚሆኑ የመስሪያ ቤት ኃላፊዎችን ሹመት ለክልሉ ምክር ቤት በማቅረብ ያስፀድቃል። ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ የክልሉ ምክር ቤት አባል መሆን አለበት።

ሰ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 ፊደል ተራ ቁጥሮች ሀ እና ረ ሥር የሰፈረው እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ ምክር ቤት ሊሰበሰብ ባልቻለበት ጊዜና ሁኔታ ከምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ በመለስ ያሉትንና ከፍ ብሎ የተጠቀሱትን የሥራ ኃላፊዎች በጊዜያዊነት መድቦ ያሰራል። የጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንቱንና ምክትል ፕሬዚዳንቱን በጊዜያዊነት የሚመድቡት ከዳኞች መካከል ይሆናል፣

ሸ/ ከክልል መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ውጭ የሆኑ የቢሮ ኃላፊዎችን፣ ምክትል የቢሮ ኃላፊዎችን፣ ኮሚሽነሮችንና ሌሎችን የሥራ ኃላፊዎችን መርጦ በመስተዳድሩ ምክር ቤት ያሾማል፣

ቀ/ የክልሉን ደህንነት ለማስጠበቅና ሕግና ሥርዓትን ለማስከበር የተቋቋሙትን ክልል አቀፍ የፀጥታና የፖሊስ ኃይሎችን በበላይነት ይመራል፣ይቆጣጠራል፣

በ/ በክልሉ የሚገኙትን የበታች የአስተዳደር እርከኖች ሥራ ይመራል፣ያስተባብራል፣ይቆጣጠራል፣

ተ/ የዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 59 ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉን ምክር ቤት መሥራች ጉባዔ ይጠራል፣

ቸ/ ለክልል ምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።

ኀ/ በክልል ምክር ቤቱ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 62
የምክትል ርዕሰ መስተዳድር ሥልጣንና ተግባር

1. ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ሹመት የሚፀድቅ ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፣
   ሀ/ በርዕሰ መስተዳድሩና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፣
   ለ/ ርዕሰ መስተዳድሩ በማይኖርበት ወቅት ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።
2. ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ ተጠሪነቱ ለርዕሰ መስተዳድሩና ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ነው።

አንቀጽ 63
የርዕሰ መስተዳድሩ ጽሕፈት ቤት

1. ርዕሰ መስተዳድሩ በዚህ ሕገ መንግሥት የተሰጠውን ኃላፊነት ለመወጣት ያስፈልገው የራሱ ጽሕፈት ቤት ይኖረዋል።
2. የርዕሰ መስተዳድሩ ጽሕፈት ቤት የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ጽሕፈት ቤት በመሆን ጭምር ያገለግላል፣ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 64
ስለከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ፣ማኅበራዊና አስተዳደራዊ ተቋማት መቋቋም

1. የክልሉን ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊና አስተዳደራዊ የእለት ተእለት ሥራዎችን የሚያከናውኑ፣ የሚያስተባብሩና የሚመሩ ልዩ ልዩ ቢሮዎች፣ኮሚሽኖችና ሌሎች ተቋማት እንደአስፈላጊነታቸው ይቋቋማሉ፣

2. የቢሮዎች፣የኮሚሽኖችና ሌሎች ከፍተኛ ተቋማት ተጠሪነት ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድርና ለመስተዳድር ምክር ቤቱ ይሆናል፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው ቢኖርም የክልሉ ቢሮዎች፣ኮሚሽኖችና ሌሎች ተቋማት ተጠሪነት ከተቋቋሙበት ዓላማና ከሚያከናውኑት ተልዕኮ ጋር አግባብነት ባላቸው የክልሉ መንግሥት የበላይ አስፈጻሚ መሥሪያ ቤቶች ይሆናል፣ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል፡፡

ምዕራፍ ሰባት
ስለፍርድ ቤቶች አወቃቀርና የዳኝነት ሥልጣን

አንቀጽ 65
ስለነፃ የዳኝነት አካል መቋቋም

1. የክልሉ ነፃ የዳኝነት አካል በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቁሟል፡፡
2. የዳኝነትን ሥልጣን ከመደበኛ ፍርድ ቤቶች ወይም በሕግ የመዳኘት ሥልጣን ከተሰጠው ተቋም ውጪ የሚያደርግና በሕግ የተደነገገውን የዳኝነት ሥርዓት የማይከተል ልዩ ወይም ጊዜያዊ ፍርድ ቤት አይቋቋምም።

አንቀጽ 66
ስለ ባሕላዊና ሃይማኖታዊ የዳኝነት አካላት

በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 35 ንዑስ አንቀጽ 5 ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ይህ ሕገ መንግሥት ከመጽደቁ በፊት በመንግሥት እውቅና አግኝተው ሲሠሩ የነበሩ ሃይማኖታዊና ባሕላዊ የዳኝነት አካላት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት እውቅና አግኝተው ይደራጃሉ።

አንቀጽ 67
የዳኝነት ሥልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን የፍርድ ቤቶች ብቻ ነው።
2. በየትኛውም ደረጃ የሚገኝ የዳኝነት አካል ከማናቸውም የመንግሥት አካል፣ ባለሥልጣን ወይም ሌላ ተፅዕኖ ነፃ ነው።
3. ዳኞች የዳኝነት ተግባራቸውን በሙሉ ነፃነት ያከናውናሉ። ከሕግ በስተቀር በሌላ ሁኔታ አይመሩም።
4. ማንኛውም ዳኛ ከዚህ በታች በተጠቀሱት ሁኔታዎች ካልሆነ በስተቀር በሕግ የተወሰነው የጡረታ መውጫ እድሜ ከመድረሱ በፊት ከፈቃዱ ውጭ ከዳኝነት ሥራው አይነሳም፤

ሀ/ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በዳኞች የዲሲፕሊን ሕግ መሠረት ጥፋት ፈጽሟል ወይም ጉልህ የሆነ የሥራ ችሎታና ቅልጥፍና አንሶታል ብሎ ሲወስን ወይም፣

ለ/ በሕመም ምክንያት ዳኛው ተግባሩን በተገቢው ሁኔታ ማከናወን አይችልም ብሎ ሲወስንና፣

ሐ/ የጉባኤው ውሳኔ ለክልሉ ምክር ቤት ቀርቦ በአባላቱ የአብላጫ ድምፅ ሲደገፍና ሲፀድቅ።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 የሰፈሩት ድንጋጌዎች አፈፃፀም ዝርዝር በሕግ ይወሰናል።

6. የማንኛውም ዳኛ የጡረታ መውጫ ጊዜ አይራዘምም።

አንቀጽ 68
የፍርድ ቤቶች አደረጃጀትና ሥልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣በከፍተኛ ፍርድ ቤቶችና በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ይደራጃል። የወረዳ ፍርድ ቤት የክልሉ የበታችና የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት አካል ነው።

2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣

ሀ/ ክልላዊ ጉዳዮችን በተመለከተ ከፍተኛውና የመጨረሻው የዳኝነት ሥልጣን፣

ለ/ በፌዴራል ጉዳዮች ላይ የፌዴራሉ መንግሥት ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣንና፣

ሐ/ ማናቸውም ክልላዊ ፍርድ ቤት የሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስሕተት ሲኖርበት በሰበር ችሎት የማየት ሥልጣን ይኖረዋል።

ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ካለው ክልላዊ ሥልጣን በተጨማሪ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል።

4. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣኑ መሠረት በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የሚቀርበው ይግባኝ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ታይቶ ይወሰናል።

5. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ባለው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣኑ መሠረት በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የሚቀርበው ይግባኝ በፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ታይቶ ይወሰናል።

6. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የዳኝነት አካላትን የሚያስተዳድርበትን በጀት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስወስናል፤ሲፈቀድም በጀቱን ያስተዳድራል።

7. የክልሉ ፍርድ ቤቶች በውክልናና የሚፈፅሙትን ፌዴራላዊ የዳኝነት ተግባር ለማከናወን የሚያወጡትን የገንዘብ ወጪ በተመለከተ ከፌዴራል መንግሥቱ ማካካሻ እንዲሰጣቸው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ለፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ጥያቄ ያቀርባል።

አንቀጽ 69
ስለዳኞች አሿሿም

1. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንትና ምክትል ፕሬዚዳንቱ፣ በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።

2. የክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣የከፍተኛ ፍርድ ቤቶች እና የወረዳ ፍርድ ቤቶች ዳኞች በክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።

3. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤትና የክልል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞች በክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ። የክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የዳኞቹን ሹመት ለምክር ቤቱ ከማቅረቡ በፊት የፌዴራሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በእጩዎቹ ላይ ያለውን አስተያየት መጠየቅና አስተያየቱን ከራሱ አስተያየት ጋር በማያያዝ ለክልሉ ምክር ቤት የማቅረብ ኃላፊነት አለበት። የፌዴራሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አስተያየቱን በሶስት ወር ጊዜ ውስጥ ካላቀረበ የክልሉ ምክር ቤት ሹመቱን ያፀድቃል።

አንቀጽ 70

ስለክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ መቋቋም

1. በክልሉ ውስጥ ዳኞች በአብላጫ ድምፅ የሚወከሉበት የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ይቋቋማል።
2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ጉባኤውን በሰብሳቢነት ይመራል።
3. የጉባኤው አባላት ዝርዝር፣ስብጥር፣ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 71

ሕገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽን

1. በክልሉ ውስጥ የሕገ መንግሥታዊ ክርክር ጉዳዩ ወይም የትርጉም ጥያቄ ሲነሣ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ ከእያንዳንዱ የክልሉ ባለቤት ብሔረሰብ አራት ሰው በመወከል ሃያ ስምንት የሚገኙበት በሙሉነት የሚሰየም የሕገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽን በዚህ ህገ መንግሥት ተቋቁሟል። አባላቱን የሚመርጡት የየብሔረሰብ ምክር ቤቶች ናቸው።

2. ኮሚሽኑም የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በሚያቀርብለት ሕገ መንግሥታዊ ጉዳይ ላይ መዝኖ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚቋቋመው ኮሚሽን የአገልግሎቱ ዘመን የክልል ምክር ቤት የሥራ ዘመን ሲሆን ሕገ መንግሥታዊ ኃላፊነቱን ለመወጣት አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ይሰበሰባል።

4. ኮሚሽኑም የራሱን ሰብሳቢና ፀሐፊ ከአባላቱ መካከል መርጦ ሥራውን የሚያካሂደው ሲሆን ለሥራው የሚያስፈልገውን የጽሕፈት ቤት አገልግሎትና የፋይናንስ ድጋፍ ከክልሉ ምክር ቤት ያገኛል።

አንቀጽ 72

የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ

1. የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቁሟል።

2. የክልሉ ህገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አሥራ አንድ አባላት የሚኖሩት ሲሆን እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሀ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚደንት ሰብሳቢ፣

ለ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክትል ፕሬዚደንት ምክትል ሰብሳቢ፤

ሐ/ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት የሚሾሙና በሙያ ብቃታቸውም ሆነ በሥነ ምግባራቸው የተመሰከረላቸው ስድስት የሕግ ባለሙያዎች አባላት፣

መ/ በራሱ ጉባኤው አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምክር ቤቱ የሚሰየሙ ሶስት ተወካዮች አባላት፣

አንቀጽ 73

የአጣሪ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

1. የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ይህንን ሕገ መንግሥት መሠረት አድርጎ ከክልሉ የሚመነጩ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን የማጣራት ሥልጣን ይኖረዋል። በሚያደርገው ማጣራት መሠረትም የክልሉን ሕገ መንግሥት መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በጉዳዩ ላይ የራሱን የውሳኔ ሃሳብ አዘጋጅቶ ለሕገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽን ያቀርባል።

2. አጣሪ ጉባኤው በክልሉ መንግሥት አካላት የሚወጡ ሕጎች፣ደንቦችና መመሪያዎች ከዚህ ሕገ መንግሥት ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ በሚኖርበትም ሁኔታ ሲነሳና ጉዳዩ በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለጉዳዮች አማካኝነት ሲቀርብለት ከመረመረና ካጣራ በኋላ ለመጨረሻ ውሳኔ ለኮሚሽኑ ያቀርባል።

3. በፍርድ ቤቶች በኩል የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ሲነሳ ጉባኤው፣

ሀ/ የክልሉን ሕገ መንግሥት መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት መልሶ ይመልሳል፡፡ ሆኖም ግን አጣሪ ጉባኤው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማናቸውም ባለጉዳይ ይህንኑ ቅሬታውን በጽሁፍ አዘጋጅቶ ለኮሚሽኑ በይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

ለ/ የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያመነበት እንደሆነ በጉዳዩ ላይ የሚሰጠውን ሕገ መንግሥታዊ ትርጉም አዘጋጅቶ ለኮሚሽኑ ለመጨረሻ ውሳኔ ያቀርባል።

ምዕራፍ ስምንት

የብሔረሰብ አስተዳደሮች አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 74

የብሔረሰብ አስተዳደሮች አደረጃጀት

1. የብሔረሰብ አስተዳደር ከክልሉ ቀጥሎ የሚገኝ የአስተዳደር እርከን ነው ፡፡
2. እያንዳንዱ የብሔረሰብ አስተዳደር የሚከተሉት አካላት ይኖሩታል፡

ሀ/ የብሔረሰብ ምክር ቤት፣

ለ/ የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ፣

ሐ/ የብሔረሰብ አስተዳደር የፍትህ አካላት ፣

አንቀጽ 75

የብሔረሰብ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. እያንዳንዱ የብሔረሰብ ምክር ቤት በክልል ምክር ቤት አባልነት የተመረጡትን ጨምሮ በውስጡ ከሚቀፉት የወረዳ ምክር ቤቶች በልዩ ሁኔታ የሚመረጡ አባላት ያሉበት ሆኖ ይቋቋማል ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

2. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ለፌዴራል የሕዝብ ተወካዮችና ለፌዴሬሽን ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት ደግሞ ለክልሉ ምክር ቤት የተሰጣቸው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ የብሔረሰብ ምክር ቤቶች የብሔረሰባቸው የበላይ የፖለቲካ ሥልጣን ባለቤቶች ናቸው።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ ሆኖ የሰፈረው አጠቃላይ ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ እያንዳንዱ ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለክልል ምክር ቤት ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል ።

   ሀ/ የሚጠቀምበትን የሥራ ቋንቋ ይወስናል ፣

   ለ/ ብሔረሰቡ በአካባቢው ለመናገርና ለመጻፍ፣ ቋንቋውን ለማሳደግ፣ ለመጠበቅ፣ ለመግለጽ፣ ባህሉንና ለማስፋፋት ፣ እንዲሁም ታሪኩን ለመንከባከብ የሚገባውን መብት ማስጠበቅ፣

   ሐ/ በዚህ ሕገ መንግሥት ለክልል ምክር ቤት የተሰጠው የሕግ አውጭነት ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ በተደራጀበት አካባቢ ከክልል አቀፍ ሕግጋት ፣ ደንቦችና መመሪያዎች ጋር በማይቃረን ሁኔታ የራሱን ዝርዝር የአፈጻጸም መመሪያዎች አውጥቶ ሥራ ላይ ያውላል።

   መ/ የክልሉ ምክር ቤት ያዘጋጀውን ዕቅድና የጊዜ ሠሌዳ በማድረግ የአካባቢውን ዕቅድና በጀት መርምሮ ያጸድቃል ።

   ሠ/ የብሔረሰብ ምክር ቤቱ አፈ ጉባኤ፣ ምክትል አፈ ጉባኤንና ዋና አስተዳዳሪውን መርጦ ይሰይማል ።

   ረ/ በዋና አስተዳዳሪ የሚቀርቡለትን የብሔረሰብ አስተዳደሩን ምክትል አስተዳዳሪና ሌሎች የአስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት መርምሮ ያጸድቃል ።

   ሰ/ በብሔረሰብ አስተዳደሩ ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ዳኞች ሹመት ላይ የሚሰጠውን አስተያየት ለክልሉ ምክር ቤት ያቀርባል።

   ሸ/ የብሔረሰብ አስተዳደሩን ዋና አስተዳዳሪ ጨምሮ ሌሎች የአስተዳደር ባለሥልጣኖችን ለጥያቄ ይጠራል፤ አሠራራቸውንም ይመረምራል ።

አንቀጽ 76

የብሄረሰብ ምክር ቤት አመራር

1. የብሄረሰብ ምክር ቤት የራሱ ጽሕፈት ቤት ኖሮት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በሚመረጡ የራሱ አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመራል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

2. የአፈ ጉባኤውንና ምክትል አፈ ጉባኤውን ዝርዝር ሥልጣንና ኃላፊነቶች አስመልክቶ በዚህ ሕገ መንግሥት ለክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ የተሰጡት ድንጋጌዎች እንደአግባብነቱ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

3. ምክር ቤቱ ለሥራው እንደአስፈላጊነቱ ሌሎች በልዩ ልዩ ጉዳዮች ኮሚቴዎች ያደራጃል።

አንቀጽ 77

የብሄረሰብ ምክር ቤት የሥራ ዘመንና የስብሰባ ጊዜ

1. የብሄረሰብ ምክር ቤት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል ። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመኑ በተጠናቀቀ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል ።

2. የብሄረሰብ ምክር ቤት ቢያንስ በዓመት ሦስት ጊዜ ይሰበሰባል ።

3. ከምክር ቤቱ አባላት ከግማሽ በላይ ከተገኙ ምልዐተ ጉባኤ ይሆናል ። የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባ ላይ ከተገኙት አባላት አብላጫ ድምፅ ይተላለፋል ።

4. የብሄረሰብ ምክር ቤት ስብሰባ በግልጽ ይካሄዳል። ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የብሄረሰብ አስተዳደሩ ዋና አስተዳዳሪ ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል አንድ ሶስተኛው የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው ምክር ቤቱን ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ 78

የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ከፍተኛ የሕግ አስፈፃሚ አካል የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱም ለሚመለከተው ብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪና ለብሄረሰብ ምክር ቤት ነው።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ለክልሉ አስተዳደር ምክር ቤትና ለርዕሰ መስተዳድሩ ተጨማሪ ተጠሪነት ይኖረዋል።

3. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የብሄረሰብ አስተዳደሩ ዋና አስተዳዳሪ ፣ ምክትል አስተዳዳሪና በአስተዳደሩ ውስጥ የሚገኙ የአስፈፃሚ መምሪያ ኃላፊዎች የሚካተቱበት አካል ሆኖ ይቋቋማል።

አንቀጽ 79

የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡
   ሀ/ የብሄረሰብ ምክር ቤቱ በክልል ምክር ቤቱና በፌዴራል መንግሥት አካላት የወጡ ሕጎችና የተሰጡ ውሳኔዎች በአስተዳደሩ ውስጥ በሥራ መተርጎማቸውን ያረጋግጣል፣
   ለ/ የአስተዳደር ምክር ቤት አባላት የሆኑ መምሪያዎችንና ሌሎች አስፈፃሚ አካላትን አደረጃጀት ይወስናል፣ ሥራቸውን ይከታተላል፣ በየአይነቱ ይመራል፣
   ሐ/ የአስተዳደሩን ዓመታዊ በጀት ረቂቅ ያዘጋጃል፣ ለብሄረሰብ ምክር ቤቱ ያቀርባል፣ሲፈቀድም በተግባር እንዲውል ያደርጋል፣
   መ/የአስተዳደሩን ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች በዝርዝር ይቀይሳል፡፡ ለብሄረሰብ ምክር ቤቱ ያፀድቃል፣ የተወሰነውንም ያስፈፅማል፣
   ሠ/ በብሄረሰብ አስተዳደር ውስጥ ሕግና ሥርዓት መከበሩንና የሕዝቡ ሰላምና ደህንነት መጠበቁን ያረጋግጣል፣
   ረ/ በብሄረሰብ ምክር ቤቱና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል፡
2. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በመንግሥት ተግባራቸው በጋራ ለሚሰጡት ውሳኔና ለሚፈፅሙት ተግባራት የጋራ ኃላፊነት አለባቸው፡

አንቀጽ 80

የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ ከብሄረሰብ ምክር ቤቱ አባላት ውስጥ ብዙ ወንበር ካገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም የፖለቲካ ድርጅቶች አቅራቢነት ከብሄረሰብ ምክር ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል ፡
2. በዚህ ህገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የዋና አስተዳዳሪው የሥራ ዘመን የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ነው፡

አንቀጽ 81

የዋና አስተዳዳሪው ሥልጣንና ተግባር

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ የአስተዳደሩ ሥራ መሪ፣ የአስተዳደር ምክር ቤት ሰብሳቢና ተጠሪ ነው።
2. ዋና አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለብሄረሰብ ምክር ቤቱና ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ነው።
3. ሌሎች የዋና አስተዳዳሪውን ሥልጣንና ተግባራት በሚመለከት በዚህ ሕገ መንግሥት የርዕሰ መስተዳድሩን ሥልጣንና ተግባራት አስመልክቶ የተቀመጡ ድንጋጌዎች እንደአስፈላጊነታቸው ተፈፃሚ ይሆናሉ፡

አንቀጽ 82

የብሄረሰብ አስተዳደር ምክትል አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክትል አስተዳዳሪ በዋና አስተዳዳሪው አቅራቢነት ሹመቱ በብሄረሰብ ምክር ቤት የሚፀድቅ ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፣
   ሀ/ በዋናው አስተዳዳሪውና በብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤቱ ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል ፣
   ለ/ ዋናው አስተዳዳሪ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፣
2. ምክትል አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለዋናው አስተዳዳሪውና ለብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ነው።

አንቀጽ 83

የዋና አስተዳዳሪው ጽህፈት ቤት

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ የራሱ ጽሕፈት ቤት ይኖረዋል።
2. የዋና አስተዳዳሪው ጽሕፈት ቤት የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ጽሕፈት ቤት በመሆን ሊያገለግል ይችላል፣ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ምዕራፍ ዘጠኝ

ስለወረዳ አስተዳደር አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 84

አደረጃጀት

የወረዳ አስተዳደር የሚከተሉት አደረጃጀት የሥልጣን አካላት ይኖሩታል።

1. በሥሩ ከሚገኙት ቀበሌዎች በሚወከሉ የሕዝብ ተመራጮች ተዋቅሮ የሚቋቋም የወረዳ ምክር ቤት፣
2. ከዚሁ ምክር ቤት አባላት መካከል ተመርጦ በሚሰየም የወረዳ ዋና አስተዳዳሪ አማካይነት፣ የሚቋቋም የአስተዳደር ምክር ቤትና
3. በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የተቋቋመ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት አካል ይኖረዋል ።

አንቀጽ 85

የወረዳ አስተዳደር ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ አስተዳደር በተደራጀበት አካባቢ የኢኮኖሚ ሚዛናዊ ልማትና ማህበራዊ አገልግሎት ሥራዎችን ለማከናወንና ለመወሰንም ሆነ የበላይ መንግሥት አካላት በየጊዜው የሚያወጧቸውን ፖሊሲዎች ፣ ሕጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች በሥራ ላይ ለማዋል የሚያስችል ማናቸውም ሥልጣን ይኖረዋል።

2. እያንዳንዱ ወረዳ እራሱን የሚያስተዳድር፣ አካባቢውን የሚያለማና በውስጣዊ ጉዳዮቹ ላይ ውሳኔ የመስጠት መብትና ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ የክልል መስተዳድር የበታች አካል ነው።

አንቀጽ 86
ስለወረዳ ምክር ቤት አባላት አመራረጥና ተጠሪነት

1. የወረዳ ምክር ቤት አባላት ወረዳው የተደራጀበት አካባቢ ከሚገኙት የቀበሌ ነዋሪዎች መካከል በቀጥታ በሕዝብ ይመረጣሉ።

2. የወረዳ ምክር ቤት አባላት ተጠሪነት ለመረጣቸው ሕዝብ ይሆናል።

አንቀጽ 87
የወረዳ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ ምክር ቤት በተቋቋመበት ወረዳ ውስጥ ከፍተኛው መንግሥታዊ የሥልጣን አካል ነው፣ ተጠሪነቱ እንደአግባብነቱ ለብሔረሰብ ምክር ቤት ወይም ለክልል ምክር ቤት ይሆናል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የተደነገገው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ የሚከተሉት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

ሀ/ የወረዳውን ኢኮኖሚያዊ ልማት፣ ማኅበራዊ አገልግሎቶች፣ አስተዳደራዊ የሥራ እቅዶችና ፕሮግራሞችና በጀት ረቂቅ መርምሮ ያጸድቃል፤

ለ/ በወረዳው ውስጥ መሠረታዊ የማኅበር ልማት ሥራዎች ወቅቱን ጠብቀው መሠራታቸውንና የተፈጥሮ ሀብት ልማት፣ ጥበቃና እንክብካቤ ሥራ ልዩ ትኩረት ተሰጥቶት መሠራቱን ይከታተላል፤

ሐ/ ነዋሪው ሕዝብ ለልማት ሥራ በነፃ የሚያበረክተውንና የሚንቀሳቀስበትን አመቺ ሁኔታ ይፈጥራል።

መ/ ከምክር ቤቱ አባላት መካከል አፈ ጉባኤውን፣ ምክትል አፈ ጉባኤውንና ዋና አስተዳዳሪውን በምርጫ ይሰይማል፤ በዋና አስተዳዳሪው የሚቀርቡለትን ምክትል አስተዳዳሪና ሌሎች የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት መርምሮ ያጸድቃል።

ሠ/ የራሱን ውስጣዊ የአሠራር ሥነ ሥርዓት መመሪያ ያወጣል፤

ረ/ ዝርዝሩ በሕግ የሚወሰን ሆኖ የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፣ የእርሻ ሥራ ገቢ ግብርና ሌሎች ገቢዎች ወቅቱን ጠብቀው መሰብሰባቸውን ያረጋግጣል፤

ሰ/ በሕጉ ከሚመደብለትና ከሚያስተዳድረው ውጪ ያለውንና የወረዳውን የገቢ ምንጭ ይጠቀማል፤

ሸ/ የፖሊስሲውና የጸጥታ ኃይሉ መንግሥታዊና ሌሎች አካላት እንደተጠበቁ ሆነው የወረዳውን ሠላምና ፀጥታ ለማረጋገጥ የሚያስችል ዝርዝር መመሪያ አውጥቶ በሥራ ላይ ያውላል፤

ቀ/ የወረዳውን ዋና አስተዳዳሪ ጨምሮ ሌሎች የወረዳውን ባለሥልጣናት ለጥያቄ ይጠራል፣የአስፈፃሚውን አካል አሠራር ይመረምራል።

አንቀጽ 88

ስለምክር ቤቱ አመራርና አፈ ጉባኤ

1. የወረዳ ምክር ቤት የራሱ ጽሕፈት ቤት እንዲኖረው ሆኖ ምክር ቤቱ አብላጫ ድምፅ ያገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች አቅራቢነት ተመርጦ በሚሰየም አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመራል።
2. አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤት ሆኖ ወቅቱን በጠበቀ ምክር ቤቱን ለስብሰባ የመጥራትና ጉባኤውን የመምራት ኃላፊነት ይኖርበታል፡፡
3. ሌሎች የአፈ ጉባኤው ዝርዝር ተግባርና ኃላፊነቶች የክልል ምክር ቤቱን አፈ ጉባኤ አስመልክቶ በዚህ ሕገ መንግሥት የተደነገጉት እንደየአግባብነቱ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ 89

የወረዳ ምክር ቤት ምክትል አፈ ጉባኤ

ምክትል አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤውና ለወረዳው ምክር ቤት ሆኖ፣

1. በአፈ ጉባኤው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።
2. አፈ ጉባኤው በማይኖርበት ጊዜ ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል።

አንቀጽ 90

የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የወረዳ ምክር ቤት በየሶስት ወሩ ይሰበሰባል፣
2. ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባው ላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል። የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባው ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይተላለፋል።
3. የወረዳ ምክር ቤት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል። የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ከተጠናቀቀ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል።
4. የወረዳ ምክር ቤት ስብሰባ በግልጽ ይካሄዳል። ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው የምክር ቤቱን አስቸኳይ ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ 91
ስለወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት የተቋቋመበት ወረዳ ከፍተኛ ሕግ አስፈፃሚ አካል ሲሆን ተጠሪነቱም ለወረዳው ዋና አስተዳዳሪና ለወረዳው ምክር ቤት ነው።
2. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ፣ ምክትል አስተዳዳሪ እንዲሁም በወረዳው ውስጥ የተቋቋሙ ዋና ዋና አስፈፃሚ የሴክተር ጽሕፈት ቤት ኃላፊዎች የሚገኙበት አካል ሲሆን በብሔረሰብ አስተዳደሮች ውስጥ የሚገኙትን ሳይጨምር ከወረዳ ምክር ቤት በተጨማሪ ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 92
ስለወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

ሀ/ የፌዴራሉና የክልሉ መንግሥታት ፖሊሲዎችን ሕጎችን፣ ደንቦችን፣ መመሪያዎችን እቅዶችንና ፕሮግራሞችን በተቋቋመበት ወረዳ ውስጥ በሥራ ላይ እንዲውሉ ያደርጋል፤

ለ/ በወረዳው ውስጥ የሚገኙ አስፈፃሚ አካላትን በበላይነት ያስተባብራል፣ ሥራቸውን ይከታተላል፤ ይመራል፤

ሐ/ በሕግ መሠረት የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፣ የእርሻ ሥራ ገቢ ግብር እና ሌሎች ገቢዎችን ይሰበስባል፤ ተጨማሪ ገቢዎች ስለሚገኙበት ሁኔታ አጥንቶ ለወረዳው ምክር ቤት ለውሳኔ ያቀርባል፤

መ/ የወረዳውን ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል፣ ለወረዳው ምክር ቤት ያቀርባል፣ ሲፀድቅም በተግባር ላይ እንዲውል ያደርጋል፤

ሠ/ የወረዳውን ሠላምና ፀጥታ ይጠብቃል፣ የወረዳውን የልማትና የፖሊሲ አቅጣጫ ይመራል፤ ሥራዎችን ያስተባብራል፣ ይቆጣጠራል፤

ረ/ የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና አስተዳደራዊ እቅዶችን አዘጋጅቶ ለወረዳው ምክር ቤት በማቅረብ ያስፀድቃል። ሲፈቀድም ተግባራዊ ያደርጋል።

ሰ/ ሕዝቡን ለልማት ሥራ በብቃት ያነሳሳል፣ የህዝብ ልማትን ያፋጥናል፣ የተፈጥሮ ሀብትን ይጠብቃል፣ ያለማል፣ ይንከባከባል፤

ሸ/ በወረዳው ውስጥ የሚገኝ ማናቸውም ቀበሌ ቀበሌ አስፈላጊው ግንባታ አገልግሎት የተደረገለት ስለመሆኑ በቅርበት ይከታተላል።

ቀ/ በወረዳው ምክር ቤትና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል፣

2. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በመንግሥታዊ ሥልጣናቸው ለሚፈጽሙት ተግባርና ለሚያሳልፉት ውሳኔ በጋራ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ 93
ስለ ወረዳው ዋና አስተዳዳሪ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ በወረዳ ምክር ቤት ምርጫ አሸናፊ በሆነውና በምክር ቤቱ ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት /ቶች/ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል።

2. በዚህ ሕገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ የሥራ ዘመን የወረዳው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 94
የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ የወረዳው አስተዳደር ሥራ መሪ፣ ያስተዳደር ምክር ቤት ሰብሳቢና አስተዳዳሪ ነው።
2. ዋና አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤትና ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ሆኖ፣

ሀ/ የወረዳውን አስተዳደር ይመራል፣

ለ/ የወረዳውን አስተዳደር ምክር ቤት ይሰበስባል፤ይመራል፣

ሐ/ የፌዴራሉና የክልሉ መንግሥታት ፖሊሲዎች፣ ሕጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ፕሮግራሞች በወረዳው ውስጥ በትክክል ሥራ ላይ መዋላቸውን ያረጋግጣል።

መ/ ምክትል አስተዳዳሪውን ጨምሮ የወረዳውን አስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት ለወረዳው ምክር ቤት አቅርቦ ያስፀድቃል። ምክትል አስተዳዳሪው የምክር ቤት አባል መሆን አለበት፣

ሠ/ የወረዳ አስተዳደሩን ልዩ ልዩ ተቋማትና በሥሩ የሚገኙትን ቀበሌዎች ሥራ በበላይነት ያስተባብራል፣ ይመራል፣ ይቆጣጠራል፣

ረ/ የወረዳው ማኅበራዊ አገልግሎቶችና፣የኢኮኖሚ ልማት ፕሮግራሞች እና ዕቅዶች ወቅቱን ጠብቀው መዘጋጀታቸውን ይቆጣጠራል፣ተግባራዊነታቸውንም ይከታተላል፣

ሰ/ የወረዳው ነዋሪ ሕዝብ ሰላምና ደኅንነት በአስተማማኝ ሁኔታ ለመጠበቅ ሆነ ሕግና ሥርዓትን እንዲያስከብሩ የተቋቋሙትን የፀጥታና የፖሊስ ኃይሎች በበላይነት ይመራል፣ይቆጣጠራል፣

ሸ/ ለወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት፣ለወረዳው ምክር ቤትና ለበላይ የአስተዳደር አካላት በየጊዜው ሪፖርት ያቀርባል፣

ቀ/ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 94 ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ዋና አስተዳዳሪው የወረዳውን ምክር ቤት መሥራች ጉባዔ ይጠራል፣

በ/ በወረዳው ምክር ቤትና በክልሉ መስተዳድር የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 95

የወረዳ ምክትል አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

የወረዳ ምክትል አስተዳዳሪ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፣

1. በዋና አስተዳዳሪውና በወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፣
2. ዋና አስተዳዳሪው በሚለዩበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችሉበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፣
3. ምክትል አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለወረዳው ዋና አስተዳዳሪና ለአስተዳደር ምክር ቤቱ ነው።

አንቀጽ 96

የዋና አስተዳዳሪው ጽሕፈት ቤት

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ የራሱ ጽሕፈት ቤት ይኖረዋል፣ ጽሕፈት ቤቱ በዋና አስተዳዳሪው ተመርጦ በሚመደብ ኃላፊ የሥራ ኃላፊ ይመራል።
2. የዋና አስተዳዳሪው ጽሕፈት ቤት የወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት ጽሕፈት ቤት በመሆን ማገልገል ሊያገለግል ይችላል።
3. በዚህ ህገ መንግሥት በወረዳ መስተዳድር ጽሕፈት ቤት የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ ለወረዳ ዋና አስተዳደር ጽሕፈት ቤት ተፈፃሚነት ይኖረዋል።

ምዕራፍ አሥር

ስለቀበሌ አስተዳደር አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 97

አደረጃጀትና ተጠሪነት

1. የቀበሌ አስተዳደር በሕዝብ የተመረጠው መንግሥት የአስተዳደር እርከን ሲሆን በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት ተጠሪነቱ እንደአስፈላጊነቱ በተቀመጠው በከተማና ወረዳ የቀበሌ አስተዳደር ነው።
2. የቀበሌ አስተዳደር የሚከተሉት አካላት ይኖሩታል።
   ሀ/ የቀበሌ ምክር ቤት፣
   ለ/ የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤትና
   ሐ/ የማኅበራዊ ፍርድ ቤት።

አንቀጽ 98

ስለቀበሌ ምክር ቤት

የቀበሌ ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የቀበሌው ነዋሪ ሕዝብ ከፍተኛ የሥልጣን አካል ሆኖ ተቋቁሟል።

የቀበሌ ምክር ቤት አባላት በቀጥታ በቀበሌው ነዋሪ ሕዝብ የሚመረጡ ይሆናሉ፣ ተጠሪነታቸውም ለመረጣቸው ሕዝብ ነው።

የቀበሌ ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤት ይሆናል፣

አንቀጽ 99

የቀበሌ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 98 ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌ ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡፡

1. የወረዳው ምክር ቤትና የወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት በየጊዜው የሚያወጧቸው ሕጎችንና መመሪያዎች በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ እንዲውሉ ያረጋግጣል፣ የቀበሌውን የሥራ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

2. የክልሉ [illegible]

3. ከምክር ቤቱ [illegible]

4. የቀበሌውን [illegible]

5. የክልሉ [illegible]

6. ለሚመለከተው [illegible]

7. የቀበሌውን [illegible]

8. የቀበሌው [illegible]

9. የቀበሌውን [illegible]

10. የቀበሌውን [illegible]

አንቀጽ 100

ስለቋሚ ምክር ቤት አመራር

1. የቋሚ ምክር ቤት የራሱ ጽሕፈት ቤት የሚኖረው ሆኖ ከአባላት መካከል በሚመረጡ ሊቀ ጉባኤ እና ምክትል ሊቀ ጉባኤ ይመራል፡፡

2. ሊቀ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለቋሚው ምክር ቤት ሆኖ ምክር ቤቱን በየወቅቱ ይሰበስባል፣ ይመራል፣ አጀንዳዎች እንዲዘጋጁ ያደርጋል፣ ቃለ ጉባኤዎች መያዛቸውንና ሰነዶች መጠበቃቸውን ይከታተላል፣ ይቆጣጠራል፡፡

3. ምክትል ሊቀ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለሊቀ ጉባኤውና ለቋሚው ምክር ቤት ሆኖ፣
   ሀ/ በሊቀ ጉባኤው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፣
   ለ/ ሊቀ ጉባኤው በማይገኝበት ወቅት ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፡፡

አንቀጽ 101

የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የቋሚው ምክር ቤት መደበኛ ስብሰባውን በወር አንድ ጊዜ ያካሂዳል፡፡

2. ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባው ላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል፡፡ የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባው ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይተላለፋል፡፡

3. የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል፡፡ የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል፡፡ የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል፡፡

4. የቋሚው ምክር ቤት ስብሰባ በግልፅ ይካሄዳል፡፡ ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማይደረግበት ወቅት ሊቀ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል፡፡ የቋሚው አስተዳደር ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲካሄድ ከጠየቁ ሊቀ ጉባኤው የምክር ቤቱን ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት፡፡

አንቀጽ 102

ስለቋሚ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት የቀበሌው አስተዳዳሪ፣ ምክትል አስተዳዳሪና በቀበሌው ምክር ቤት አማካኝነት በተጨማሪ ተመርጠው የሚሰየሙ ሆነው በቀበሌው ውስጥ ከሚገኙ የማህበራዊ አገልግሎት ሰጭ የመንግሥት ተቋማት ሠራተኞች በአባልነት የሚገኙበትና የበላይ በሆኑት የአስተዳደር አካላት ለሚወጡ ሕጎች፣ደንቦችና መመሪያዎች ተገዥ አስፈፃሚ አካል ነው።

2. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለቀበሌው አስተዳዳሪ፣ ለመረጠው የቀበሌ ምክር ቤትና እንደአግባቡ ቀበሌው ለሚቀርበው ከተማ አስተዳደርና ወይም ለወረዳው አስተዳደር ይሆናል።

3. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በግልና በጋራ የቀበሌውን አስተዳደር ሥራ ይመራሉ፣ ያስተባብራሉ።

4. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በሥራ ምደባቸው ለሚያከናውኑት ወይንም ለሚፈጽሙት ተግባር የጋራ የሆነ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ 103

የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 102 ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፣

ሀ/ የቀበሌው ምክር ቤት የሚያደርጋቸውን የልማት ዕቅዶችና ፕሮግራሞች በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ ያውላል፣ የራሱን ዝርዝር የልማት ዕቅዶች ያዘጋጃል፣ ለቀበሌው ምክር ቤት አቅርቦ ያስጸድቃል፣

ለ/ በቀበሌው ውስጥ የሚካሄዱ የማህበራዊ አገልግሎት ዕቅዶች በሥራ ላይ መዋላቸውን ይከታተላል፣ ይቆጣጠራል፣

ሐ/ የገጠር ልማትን ያፋጥናል፣ የተፈጥሮ ሀብት ጥበቃ፣ አካባቢያዊና ልማት ሥራ በዘላቂነት ደረጃ እንዲካሄድ ያደርጋል፣ ሕዝቡን ለልማት ሥራ ያነሳሳል፣ያስተባብራል፣

መ/ የቀበሌው ሠላምና ፀጥታ እንዲጠበቅ ያደርጋል፣

ሠ/ በአካባቢው ለሚገኙት ቅርስ ቅርሶች ተገቢውን ጥበቃና እንክብካቤ ያደርጋል፣በጥቅም ላይ ስለሚውሉበት መንገድም የበላይ ለሆኑት አካላት ያሳውቃል፣

ረ/ በየጊዜው ሪፖርት ያቀርባል፣ በቀበሌው ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

2. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ዝርዝር የሥራ አፈፃፀሙን የሚከታተለውና አፈፃፀማቸውን የሚከታተለውም ሆነ የሚገመግመው እንደአስፈላጊነቱ በሚገለፀው አሰራር ይሆናል።

አንቀጽ 104

ስለቀበሌው አስተዳዳሪ አሿሿምና የሥራ ዘመን

1. የቀበሌው አስተዳዳሪ በቀበሌ ምክር ቤት ምርጫ አሸናፊ በሆነውና በምክር ቤቱ ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት/ፓርቲ/ አቅራቢነት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ተመርጦ ይሰየማል፤

2. በዚህ ሕገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የቀበሌ አስተዳዳሪ የሥራ ዘመን የቀበሌው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 105

የቀበሌ አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የቀበሌ አስተዳዳሪ ተጠሪነቱ ለቀበሌው ምክር ቤትና አግባብ ላለው ቀበሌው ለሚቀርብበት ከተማ ወይም ወረዳ አስተዳደር ሆኖ የቀበሌው ዋና የአስተዳደሩ ሥራ ኃላፊ የአስተዳደር ምክር ቤቱ ሰብሳቢ ነው።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌው አስተዳዳሪ ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

ሀ/ የቀበሌውን የአስተዳደር ምክር ቤት ይመራል፣ ያስተባብራል፤

ለ/ በየደረጃ በሕግ የአስተዳደር አካላት የሚያወጧቸውን ፖሊሲዎች፣ ሕጎችን፣ ደንቦችና መመሪያዎችና እቅዶች ተቀብሎ በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ መዋላቸውን ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤

ሐ/ ምክትል አስተዳዳሪውን ጨምሮ የቀበሌውን አስተዳደር ምክር ቤት አባላት መርጦ ለቀበሌው ምክር ቤት አቅርቦ ያጸድቃል፤

መ/ የቀበሌውን ሕዝብ አስተዳደርና መልካም አስተዳደር በቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት አማካኝነት እንዲጠበቅ ካደረገ በኋላ ለወረዳ የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞችን ዝርዝር ለቀበሌው ምክር ቤት አቅርቦ ያሾማል፤

ሠ/ ለቀበሌው ምክር ቤትና ለሚመለከተው አግባብ ላለው አካል ተጠሪነቱ ቀበሌው ለሚቀርብበት ከተማ ወይም ወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት በየጊዜው የሥራ ሪፖርት ያቀርባል፤

ረ/ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 104 (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አስተዳዳሪው የቀበሌውን ምክር ቤት መስራች ጉባኤ ይጠራል፣

ሰ/ በቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት በቀበሌው ምክር ቤቱና እንደሁኔታው በሚመለከተው ከተማና ወይም ወረዳ አስተዳደር የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 106

የቀበሌ ምክትል አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

የቀበሌ ምክትል አስተዳዳሪ በቀበሌው አስተዳዳሪ ተመርጦ ሹመቱ በቀበሌው ምክር ቤት የሚጸድቅ ሆኖ ፣

1. በቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት እና በአስተዳዳሪው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፤
2. የቀበሌው አስተዳዳሪ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል፤
3. የቀበሌው ምክትል አስተዳዳሪ ተጠሪነቱ ለቀበሌው አስተዳዳሪና ለአስተዳደር ምክር ቤቱ ነው።

አንቀጽ 107

ስለቀበሌ አስተዳደር ጽሕፈት ቤት

1. የቀበሌ አስተዳደር የራሱ ጽህፈት ቤት ይኖረዋል።
2. የቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤቱና የቀበሌው ምክር ቤት የቀበሌውን አስተዳደር ጽህፈት ቤት በጋራ ሊጠቀሙ ይችላሉ ።
3. የቀበሌው ጽህፈት ቤት ኃላፊ በበላይነት የሚመራው የቀበሌው ዋና አስተዳዳሪ ነው ።

አንቀጽ 108

የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት

1. የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት የቀበሌው ማህበራዊ የፍትህ አካል ሆኖ በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቁሟል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

2. የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 99 ንዑስ አንቀጽ 4 ሥር በተደነገገው መሠረት ተመርጠው የሚሰየሙ ይሆናሉ።

3. የማህበራዊ ፍርድ ቤት የሥራ ዘመን የቀበሌው የሥራ ዘመን ይሆናል።

ምዕራፍ አሥራአንድ

አንቀጽ 109

ዓላማዎች

1. ማንኛውም የመንግሥት አካል የፌዴራሉንና የክልሉን ሕገ መንግሥታት፣ ሌሎች ሕጎችና ፖሊሲዎች በሥራ ላይ ሲያውል በዚህ ምዕራፍ በተመለከቱት መርሆዎችና ዓላማዎች ላይ መመስረት አለበት።
2. በዚህ ምዕራፍ ውስጥ «መንግሥት» ማለት «የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት» ማለት ነው።

አንቀጽ 110

ፖለቲካ ነክ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት በዴሞክራሲያዊ መርሆዎች ላይ በመመስረት ሕዝቡ በሁሉም ደረጃዎች ራሱን በራሱ የሚያስተዳድርበትን ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።

2. የክልሉ መንግሥት የብሔረሰቦችና የሕዝቦችን ማንነት የማክበር፣ በዚህም ላይ በመመርኮዝ በመካከላቸው እኩልነትን፣ አንድነትንና ወንድማማችነትን የማጠናከር ግዴታ አለበት።

3. የአገሪቱን ፈጣን የልማት ራዕይ እውን ለማድረግ ከሙስና የጸዳ፣ ግልጽ፣ተጠያቂ፣ቀልጣፋና ውጤታማ መልካም አስተዳደር እስከ ቀበሌ መዋቅር ይዘረጋል።

አንቀጽ 111

ኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት ሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች ባላቸው ዕውቀትና ሀብት ተጠቃሚ የሚሆኑበትን መንገድ የመቀየስ ኃላፊነት አለበት።

2. የክልሉ ነዋሪዎች የኢኮኖሚ ሁኔታዎቻቸውን ለማሻሻል እኩል ዕድል እንዲኖራቸው ለማድረግና ሀብት ፍትሐዊ በሆነ መንገድ የሚከፋፈልበትን ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።

3. የክልሉ መንግሥት በልማት ወደ ኋላ ለቀሩ ብሔረሰቦች ልዩ ድጋፍ ያደርጋል።

4. የተፈጥሮና ሰው ሠራሽ አደጋ እንዳይደርስ መከላከልና አደጋው ሲደርስም ለተጎጂው ሕዝብ እርዳታ በወቅቱ እንዲደርስ ማድረግ አለበት።

5. የክልሉ መንግሥት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን በሕዝብ ስም በይዞታው ሥር በማድረግ ለሕዝቡ የጋራ ጥቅም እንዲውሉ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

6. የክልሉ የልማት ፖሊሲዎችና ፕሮግራሞች ሲዘጋጁ ሕዝቡ እንዲሳተፍ ማድረግ አለበት። የሕዝቡን የልማት እንቅስቃሴዎች መደገፍ አለበት።

7. የክልሉ መንግሥት የሕዝቡን ዕውቀት፣ ጉልበትና ሃብት በማቀናጀት ፈጣን ልማት የሚረጋገጥበትን መንገድ መቀየስ አለበት። ሕዝቡ በክልሉ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ከፍተኛ ሚና እንዲጫወት ማድረግ አለበት። ስለሆነም ሕዝቡ ዕቅዶችና ፖሊሲዎችን በመደገፍ ብቻ ሳይሆን በማስፈጸምና በመገምገም መሳተፍ አለበት።

8. የክልሉ መንግሥት በኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ የልማት እንቅስቃሴዎች ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር እኩል የሚሳተፉበትን ሁኔታ የማመቻቸት ኃላፊነት አለበት።

9. የክልሉ መንግሥት የሠራተኛውን ሕዝብ ጤንነት፣ ደኅንነትና የኑሮ ደረጃ ለመጠበቅ መጣር አለበት።

10. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ሥነ ምህዳር ማለትም ሰፊና ለም መሬት፣ በቂ ዝናብ በርካታ ተፋሰስና ገጸ ምድር ወንዞች መሠረት ያደረገ፤ የክልሉን ተነፃፃሪ ብልጫዎች ላይ ያተኮረ፣ ፈጣን የተቀናጀና ዘላቂ የሚሆን የልማት እንቅስቃሴ ያደርጋል። ለዚህም ሲባል የሕዝቡ የባለሀብቶችንና የመንግሥት የልማት ኃይሎችን በቅንጅት ይመራል፤ የካፒታልና የጉልበት ሽግሽግ ያካሂዳል። ከአገሪቱ የገበያ ማዕከላት መሠረተ ልማት ለመዘርጋት ከፌዴራል መንግሥት ጋር ጠንካራ ትብብር ያደርጋል።

አንቀጽ 112

ማኅበራዊ ነክ ዓላማዎች

1. የአገሪቱና የክልሉ አቅም በፈቀደ መጠን ሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች የትምህርት፣ የጤና አገልግሎት፣ የንፁህ ውኃ፣ የመኖሪያ ቤት፣ የምግብና ማኅበራዊ ዋስትና አገልግሎቶች ተጠቃሚ ያደርጋል።

2. ትምህርት ከሃይማኖት፣ ከፖለቲካ አመለካከቶችና ከባህላዊ ተፅዕኖዎች ነፃ በሆነ መንገድ ይካሄዳል።

አንቀጽ 113

ባህል ነክ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት መሠረታዊ መብቶችንና ሰብዓዊ ክብርን እንዲሁም ዲሞክራሲንና ሕገ መንግሥቱን የማይቃረኑ ባህሎችንና ልማዶችን በእኩልነት እንዲጎለብቱና እንዲያድጉ የመርዳት ኃላፊነት አለበት።

2. በክልሉ ውስጥ የሚገኙ የተፈጥሮ ሀብቶችንና የታሪክ ቅርሶችን መጠበቅ የመንግሥትና የሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች ግዴታ ነው።

3. የክልሉ መንግሥት አቅም በፈቀደ መጠን ኪነ ጥበባትን፣ ሳይንስንና ቴክኖሎጂን የማስፋፋት ግዴታ አለበት።

፭. የክልሉ መንግሥት ወጣቱን ትውልድ የመንከባከብ፣በትምህርት ሥነ ምግባር የማነፅ፣ በአካልም ሆነ በአእምሮ ጠንካራ ኃላፊነት የሚሰማው፣ ሀገሩን የሚወድና ለወገኑ የሚቆረቆር ብቁና በራሱ የሚተማመን ዜጋ ሆኖ እንዲያድግ ያለሰለሰ ጥረት የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 114

የአካባቢ ደህንነት ጥበቃ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት ሁሉም የክልሉ ነዋሪ ንፁህና ጤናማ አካባቢ እንዲኖረው የመጣር ኃላፊነት አለበት።
2. ማንኛውም የኢኮኖሚ ልማት እርምጃ የአካባቢውን ደህንነት የማያናጋ መሆን አለበት።
3. የሕዝቦችና የአካባቢ ደህንነትን የሚመለከቱ ፖሊሲና ፕሮግራም በሚነደፍበትና በሥራ ላይ በሚውልበት ጊዜ የሚመለከተው ሕዝብ ሀሳቡን እንዲገልፅ መደረግ አለበት።
4. የክልሉ መንግሥትና የክልሉ ነዋሪዎች አካባቢያቸውን የመንከባከብ ግዴታ አለባቸው።

ምዕራፍ አሥራ ሁለት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 115

የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ

1. በፌዴራሉ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 93 ንዑስ አንቀጽ 1 /ለ/ና በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ 3 (3.13) በተደነገገው መሠረት ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 58/ ንዑስ አንቀጽ 9 ሥር በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ያስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አውጥቶ ተግባራዊ ያደርጋል።

2. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌውን አውጥቶ በሥራ ላይ ባዋለ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ አፈ ጉባኤው የክልሉን ምክር ቤት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ማድረግና የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌውን ለምክር ቤቱ በማቅረብ ማስፀደቅ አለበት። ድንጋጌው በምክር ቤቱ ከግማሽ በላይ ድምፅ ተቀባይነት ካላገኘ ወዲያውኑ ይሻራል።

3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ያወጣው የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ በክልሉ ምክር ቤት ተቀባይነት ካገኘ በሥራ ላይ ሊቆይ የሚችለው ለስድስት ወራት ብቻ ይሆናል። ሆኖም የክልሉ ምክር ቤት በሁለት ሦስተኛ ድምፅ ሲወስን የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌው በየአራት ወሩ እንዲታደስ ለማድረግ ይችላል።

4. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤትና የክልሉ ምክር ቤት በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አማካኝነት የሚያወጧቸው ደንቦችና የሚወስዷቸው እርምጃዎች በማናቸውም ረገድ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 16፣ አንቀጽ 17፣ አንቀጽ

19/1/ እና /2/፣ አንቀጽ 22/1/፣ አንቀጽ 25/1/፣ አንቀጽ 26፣ አንቀጽ 28/1/ እና አንቀጽ 39 ድንጋጌዎች ሥር የተቀመጡትን መብቶች የሚገድብ መሆን የለበትም።

አንቀጽ 116

የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ

1. በክልሉ ውስጥ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ በሚታወጅበት ወቅት የክልሉ ምክር ቤት ከአባላቱና ከሕግ ባለሙያዎች መርጦ የሚመድባቸው ሰባት አባላት ያሉት የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ ማቋቋም አለበት። ቦርዱ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌው በክልል ምክር ቤት በሚጸድቅበት ጊዜ ይቋቋማል።

2. የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ የሚከተሉት ሥልጣንና ኃላፊነቶች ይኖሩታል፣

ሀ/ በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ ምክንያት የታሰሩ ግለሰቦችን ስም በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ይፋ ማድረግና የታሰሩበትን ምክንያት መግለፅ፣

ለ/ በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም የሚወሰዱት እርምጃዎች በማንኛውም ረገድ ኢሰብዓዊ አለመሆናቸውን መከታተልና መቆጣጠር፣

ሐ/ ማንኛውም የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ እርምጃ ኢ-ሰብአዊ መሆኑን ሲያምንበት ርዕሰ መስተዳድሩ ወይም መስተዳድር ምክር ቤት እርምጃውን እንዲያስተካክል ሃሳብ መስጠት፣

መ/ በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ እርምጃዎች ኢሰብዓዊ ድርጊት የፈጸሙ ሁሉ ለፍርድ እንዲቀርቡ ማድረግ፣

ሠ/ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌው አፈፃፀም እንዲቀጥል ለክልሉ ምክር ቤት ጥያቄ ሲቀርብ ያለውን አስተያየት ለምክር ቤቱ ማቅረብ።

3. የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት ተልዕኮውን አጠናቅቆ የሚፈርስ ይሆናል።

አንቀጽ 117

የክልሉ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር

1. የክልሉ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ። ተጠሪነታቸውም ለክልሉ ምክር ቤት ይሆናል።

2. የክልሉ ዋና ኦዲተር የክልሉ መንግሥት ተቋማትና የሌሎች መሥሪያ ቤቶች ሂሳቦችን በመቆጣጠር በክልሉ ምክር ቤት የተመደበው ዓመታዊ በጀት በበጀት ዓመቱ ውስጥ እንዲሠራ ለተወሰኑት ሥራዎች በሚገባ መዋሉን ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
3. የክልሉ ዋና ኦዲተር የመሥሪያ ቤቱን በጀት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስጸድቃል።
4. የዋናው ኦዲተር መሥሪያ ቤት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 118

የሕገ መንግሥት ማሻሻያ ሀሳብ ስለማመንጨት

የዚህ ሕገ መንግሥት ማሻሻያ ሀሳብ፣

ሀ/ በክልሉ ምክር ቤት አባላት አንድ ሶስተኛ ድምጽ ወይም፣

ለ/ በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት የአብላጫ ድምፅ ውሳኔ ወይም፣

ሐ/ በብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤቶች አንድ ሶስተኛ ድምፅ ወይም፣

መ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙት የወረዳ ምክር ቤቶች በአንድ ሶስተኛዎቹ ድምፅ ወይም፣

ሠ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙት የቀበሌ ምክር ቤቶች በአንድ ሶስተኛው ድምፅ ለውይይትና ለውሳኔ የሕገ መንግሥቱ መሻሻል ጉዳይ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ይቀርባል።

አንቀጽ 119

ሕገ መንግሥቱን ስለማሻሻል

1. በዚህ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለትና ምዕራፍ ሶስት የተዘረዘሩት መብቶችና ነፃነቶች ሊሻሻሉ የሚችሉት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለት እና ምዕራፍ ሶስት ሲሻሻሉ ብቻ ነው። ስለሆነም የተጠቀሱት ድንጋጌዎች በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት መሻሻል በሚደረግበት ወቅት የዚህ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለት እና ምዕራፍ ሶስት ሊሻሻሉ የሚችሉት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ "ሀ" እና "ለ" መሠረት ይሆናል፤

   ሀ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ የወረዳ ምክር ቤቶች ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በአብላጫ ድምፅ ሲያጸድቁትና፣

   ለ/ የክልሉ ምክር ቤት አባላት በሁለት ሶስተኛ ድምፅ ሲያጸድቁት ነው።

2. ከላይ በንዑስ አንቀጽ አንድ ሥር ከተዘረዘሩት ውጭ ያሉ የሕገ መንግሥቱ ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት በሚከተሉት አኳኋን ብቻ ይሆናል፡፡

ሀ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ የወረዳ ምክር ቤቶች ሁለት ሶስተኛ የሚሆኑት የወረዳ ምክር ቤቶች በ ሁለት ሶስተኛ ድምፅ የቀረበውን ማሻሻያ ሲያፀድቁትና፣

ለ/ የክልሉ ምክር ቤት አባላት በአብላጫ ድምፅ ሲያፀድቁት ነው።

አንቀጽ 120

ነባር ህጎች ስለመፅናታቸው

በክልሉ ውስጥ እስካሁን ድረስ ፀንተው የሚሠራባቸው ነባር ህጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ተሻሽሎ ከወጣው ከዚህ ህገ መንግሥት ጋር እስካልተቃረኑ ድረስ ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል።

አንቀጽ 121

የመጨረሻ ህጋዊ ዕውቅና ያለው ቅጅ

የዚህ ህገ መንግሥት የአማርኛ ቅጂ የመጨረሻው ህጋዊ ዕውቅና ያለው ሰነድ ነው።